

VYSOKÁ ŠKOLA BÁŇSKÁ - TECHNICKÁ UNIVERZITA OSTRAVA
EKONOMICKÁ FAKULTA

KATEDRA REGIONÁLNÍ A ENVIROMENTÁLNÍ EKONOMIKY

Návrh projektu pro turistické využití hornických kolonií
v Michálkovicích

Project proposal for tourist improvement of miner's colonies of
Michálkovice

Student:

Bc. Kateřina Bílková

Vedoucí diplomové práce:

Ing. Renáta Václavková

Ostrava 2011

Zadání diplomové práce

Student: **Bc. Kateřina Bílková**
Studijní program: Hospodářská politika a správa
Studijní obor: Regionální rozvoj
Téma: Návrh projektu pro turistické využití hornických kolonií v Michálkovicích
Project proposal for tourist improvement of miner's colonies of Michálkovice

Zásady pro vypracování:

1. Úvod
2. Profil obce Michálkovice
3. Komplexní charakteristika hornických kolonií na území městského obvodu Michálkovice
4. Návrh nového využití hornických kolonií v Michálkovicích
5. Závěr

Seznam použité literatury

Seznam zkratk

Prohlášení o využití výsledků diplomové práce

Přílohy

Seznam doporučené a odborné literatury:

- HERMANN, P.: [i]Michálkovice[/i]. Michálkovice: Obvodní rada Městského obvodu, 1995. 150 s.
- HORNER, S.: [i]Cestovní ruch, ubytování a stravování, využití volného času[/i]. Praha: Grada Publishing, spol. s.r.o. 2003. 486 s. ISBN 80-247-0202-9.
- JANEČKOVÁ, L., VAŠTÍKOVÁ M.: [i]Marketing měst a obcí[/i]. Praha: Grada Publishing, spol. s.r.o. 1999. 184 s. ISBN 80-7169-750-8.
- KAŠPÁREK, J.: [i]Kapitoly z historie Michálkovic[/i]. Ostrava: Repronis s.r.o. 2009. 96 s. ISBN 978-80-7329-213-3.
- MACHÁČEK, J.: [i]Ekonomické souvislosti využívání kulturně historických lokalit[/i]. Vysoká škola ekonomická v Praze, nakladatelství Oeconomica 2004. 122s. ISBN 80-245-0756-0.
- ROSENAU, M.: [i]Řízení projektů[/i]. 1.vyd. Brno: Computer Press, a.s., 2000. 339 s. ISBN 978-80-251-1506-0.

Formální náležitosti a rozsah diplomové práce stanoví pokyny pro vypracování zveřejněné na webových stránkách fakulty.

Vedoucí diplomové práce: **Ing. Renáta Václavková**

Datum zadání: 26.11.2010

Datum odevzdání: 29.4.2011

Místopřísežné prohlášení

Místopřísežně prohlašuji, že jsem celou diplomovou práci včetně všech příloh vypracovala samostatně.

V Ostravě dne.....

Kateřina Bílková

Poděkování:

Ráda bych touto cestou vyjádřila svůj dík Ing. Renátě Václavkové za její cenné rady, připomínky a metodické vedení práce. Rovněž bych chtěla poděkovat vedení městského obvodu Michálkovice za ochotu spolupracovat a za umožnění přístupu ke všem potřebným informacím.

Obsah

1 Úvod	3
2 Profil městského obvodu Michálkovice	5
2.1 Turistické zajímavosti obvodu Michálkovice	8
2.2 Analýza městského obvodu Michálkovice	11
2.2.1 Analýza nezaměstnanosti	11
2.2.2 Demografická analýza	13
2.2.3 Analýza dopravy	16
2.2.4 Analýza cestovního ruchu	19
2.2.5 Závěr analýzy	21
2.4 SWOT analýza obce Michálkovice	22
3 Charakteristika hornických kolonií na území Michálkovic	23
3.1 Stará kolonie u Jámy Michal	23
3.2 Ferdinandova osada	26
3.3 Petřská kolonie / U Pumpy	29
4 Návrh projektu	32
4.1 Cíl projektu	32
4.2 Analýza zainteresovaných skupin	32
4.2.1 Seznam zainteresovaných skupin	33
4.2.2 Závěr analýzy zainteresovaných skupin	41
4.3 Strom problémů	43
4.4 Strom cílů	44
4.5 Analýza strategií pro nejbližší období	45
4.6 Logický rámec projektu	47
4.6.1 Matice logického rámce projektu	48
4.7 Marketingový mix	49
4.7.1 Produkt	49
4.7.2 Propagace	51
4.7.3 Cena	51
4.7.4 Místo	52
4.8 Analýza Konkurence	52
4.9 Analýza poptávky	53
5 Závěr	55
Seznam použité literatury	57
Seznam zkratk	59

1 Úvod

Tématem mé diplomové práce je návrh nového využití hornických kolonií na území městského obvodu Michálkovice. Toto téma jsem si zvolila v návaznosti na mou bakalářskou práci, která byla zaměřena na historii a současnost hornických kolonií vybraných městských obvodů Ostravy. V bakalářské práci jsem se ovšem nezabývala městským obvodem Michálkovice, nýbrž jinými městskými obvody Ostravy. Nápad navrhnout projekt nového využití vznikl již při obhajobě a konzultaci bakalářské práce se členy tehdy hodnotící státnicové komise.

Pro svou práci jsem si vybrala městský obvod Michálkovice, protože zdejší hornické kolonie vznikaly v několika časových etapách, a proto jsou zde na jednom území situovány téměř všechny typy domů, které se v hornických koloniích ostravsko-karvinského revíru stavěly. Protože jsou hornické kolonie neodmyslitelnou součástí kulturního dědictví města Ostravy i našeho regionu, byla by škoda nechat je upadnout v zapomnění. Cílem mé práce je zamyslet se nad situací a problematikou hornických kolonií v městském obvodu Michálkovice a nad možnostmi jejich budoucího využití. Tento cíl by měl být naplněn především vyvoláním zájmu o tyto oblasti u vedení statutárního města Ostravy, potažmo u městského obvodu Michálkovice a vlastníků nemovitostí ležících v těchto koloniích.

V úvodní části práce se budu věnovat charakteristice městského obvodu Michálkovice a provedu analýzu tohoto obvodu z hlediska několika vybraných ukazatelů. Bude to analýza nezaměstnanosti, demografie, dopravy a cestovního ruchu. Poslední dva ukazatele jsem vybrala proto, že chci svůj návrh zaměřit na turistické využití hornických kolonií. V další kapitole budu stručně popisovat hornické kolonie na území Michálkovic od jejich vzniku až po současný stav. Stěžejní pasáží mojí práce bude návrh projektu a nové využití hornických kolonií městského obvodu Michálkovice, při zpracování této kapitoly budu vycházet především z metodiky Project Cycle Management. Tato metodika se zabývá řízením projektů ve všech fázích, které na sebe navzájem navazují, a to od prvotního nápadu až po poslední hodnocení projektu. Jednotlivé fáze cyklu jsou jasně definované a strukturované do logického rámce projektu. Vzhledem k rozsahu diplomové práce se budu věnovat fázi, která se nazývá návrh projektu. Výsledkem by měl být ucelený návrh projektu se všemi jeho náležitostmi, vycházející ze skutečných a ověřitelných informací. Při zpracování práce bude nezbytná spolupráce s městským obvodem Michálkovice a dalšími zainteresovanými

subjekty. Mým vlastním námětem nového využití je turistická trasa hornickými koloniemi. Konkrétní využití hornických kolonií bude ovšem vycházet z výsledků analýzy zainteresovaných skupin. V závěru se pokusím shrnout celý průběh tvorby své diplomové práce a posoudit stanovené cíle, popřípadě navrhnout jiná řešení.

2 Profil městského obvodu Michálkovice

Obrázek č. 2.1: Znak městského obvodu Michálkovice

Zdroj: Městský obvod Michálkovice [online], © 2010 [cit. 2010-05-07], dostupný z [www: http://www.michalkovice.cz/](http://www.michalkovice.cz/)

Městská část Michálkovice leží v severní části Ostravy a obyvatelé Ostravska ji znají hlavně díky zdejší zoologické zahradě. Michálkovice vděčí za svůj ráz době svého největšího rozvoje, jedná se o historickou průmyslovou oblast zaměřenou hlavně na těžební průmysl.

První písemná zmínka je z roku 1440. Obec od svého vzniku patřila těšínským knížatům. Do roku 1630 byly Michálkovice spojeny se Slezskou Ostravou, ke které se ještě jednou připojily v roce 1714. Název obce je zřejmě odvozen od jména prvních obyvatel, od jména Michálek. Až do poloviny 19. století se jednalo o výhradně rolnickou obec.¹

Rozvoj průmyslu v okolí i nález uhlí na území obce změnil zemědělský ráz vsi. V roce 1842 zde koupil rakouský erár kutací pole a o rok později zahájil hloubení jámy Ferdinand, původní hlavní jámy. V roce 1843 byla vyhloubena jáma Michal, v roce 1858 jámy Petr a Pavel, v roce 1868 jáma Jan a v roce 1879 jáma Josef. V letech 1913-1915 byla veškerá těžba uhlí soustředěna na jámu Michal, zatímco zbylé jámy sloužily jako větrací. V roce 1928 byla na jámě Michal zahájena výroba briket.²

V roce 1882 vyhořela jáma Ferdinand, jejíž těžbu převzal důl Michal, který se stával postupně místní hlavní jámou. Ve dvacátých letech se jáma Michal několikrát ocitla v odbytových potížích a její zaměstnanci zažili několik propouštěcích vln. Během válečných let závod opět prožívá příznivé období pro těžbu, která tehdy dosáhla vrcholu. Znárodněný důl

¹ Městský obvod Michálkovice [online], © 2010 [cit. 2010-05-07], dostupný z [www: http://www.michalkovice.cz/](http://www.michalkovice.cz/)

² HERMANN, P.: Michálkovice, 150 s.

přešel od roku 1946 pod správu národního podniku Ostravsko-karvinské kamenouhelné doly, o rok později byl přejmenován na Důl Petr Cingr. V roce 1966 se stal součástí Velkodolu Heřmanice. V 60. letech těžba v rámci poválečného vývoje dosahovala vrcholu, od počátku 70. let však těžba klesala a roku 1993 byl důl uzavřen. Od roku 1995 je Důl Michal vyhlášen národní kulturní památkou.

V období 1849 - 1866 byly Michálkovice spolu s Kunčičkami a Zámostí součástí Slezské Ostravy, poté se osamostatnily. Roku 1907 byly povýšeny na městys. V roce 1907 byla v Michálkovicích založena chlapecká a v roce 1911 dívčí česká škola. Vlastní farnosti se obec dočkala roku 1903. Náboženská obec československé církve byla ustanovena v roce 1920. Roku 1927 zde byl vybudován Husův sbor. V roce 1941 byly Michálkovice připojeny k Moravské Ostravě a od roku 1946 do roku 1960 se jednalo o městský obvod města Ostravy. V letech 1961 - 1990 byly znovu součástí městského obvodu Slezská Ostrava. Michálkovice jsou od 24. listopadu 1990 samostatným městským obvodem statutárního města Ostravy.

Michálkovicemi prochází zelená turistická značka, která vede z Bohumína do Ostravy Michálkovic, kolem bývalého dolu Petr Bezruč, zoologické zahrady, dolu Michal do Petřvaldu a Havířova. Cyklistické trasy křižují území Michálkovic a tvoří součást komplexu tras a stezek Ostravska.³

Tabulka č. 2.1: Vybrané statistické ukazatele k 31. 12. 2009

Rozloha obvodu	2,89 km ²
Počet obyvatel	3165
Nezaměstnanost	8,1 %
Délka komunikací	27 169 m
Počet domů s přiděleným popisným číslem	841
Počet škol	13
Počet lékařských ordinací	6
Počet veterinárních ordinací	2
Počet kulturních zařízení	1

Zdroj: Městský obvod Michálkovice [online], © 2010 [cit. 2010-05-07], dostupný z [www: http://www.michalkovice.cz/](http://www.michalkovice.cz/)

³ Městský obvod Michálkovice [online], © 2010 [cit. 2010-05-07], dostupný z [www: http://www.michalkovice.cz/](http://www.michalkovice.cz/).

2.1 Turistické zajímavosti obvodu Michálkovice

Národní kulturní památka Důl Michal

Jáma Michal vznikla v roce 1843 v Michálkovicích, v kruhovém privilegovaném kutišti. V roce 1856 vykazovalo důlní podnikání ve státní režii značné ztráty a důl koupila společnost Severní dráhy Ferdinandovy, která vybudovala a provozovala železnici vedoucí z Vídně přes Ostravu k polským solným dolům. Po znárodnění v roce 1945 byl Důl Michal začleněn do koncernu Ostravsko-karvinské kamenouhelné doly, n. p. Od roku 1946 se název dolu několikrát měnil, jmenoval se důl Petr Cingr a byl také součástí dolů Rudý říjen, později dolu Heřmanice. Během své existence prošel důl Michal postupným technickým a stavebním vývojem. Důležitým mezníkem byl rok 1862, kdy byl důl připojen na báňskou dráhu, která umožnila plynulý vývoz vytěženého uhlí prostřednictvím stále rostoucí železniční sítě. V roce 1870 byla provedena první velká přestavba. Nejrozsáhleji probíhala úplná povrchová přestavba na dole Michal, jejíž architektonické a provozní řešení probíhalo podle projektu významného architekta Františka Fialy. Projekt měl pravděpodobně zdůraznit ekonomické a technické postavení společnosti Severní dráhy Ferdinandovy v ostravsko-karvinském revíru. Po sloučení s okolními menšími doly bylo na jámě Michal v roce 1916 vytěženo 383 400 tun uhlí. Původní jáma byla hluboká 671 metrů a uhlí se dobývalo v 17 slojích o mocnosti 50 až 200 cm. Rozměry šaten a koupelen byly při přestavbě projektovány pro 1512 horníků.⁴

Obrázek č. 2.4: Národní kulturní památka Důl Michal

Zdroj: Národní kulturní památka Důl Michal, [online], © 2007 [cit. 2010-05-07], dostupný z [www: http://www.dul-michal.cz/](http://www.dul-michal.cz/)

⁴ KONVIČKA, V.: Hornictví [online], (ČR), [cit. 2010-12-08], dostupný z [www: http://www.hornictvi.info/start.htm](http://www.hornictvi.info/start.htm).

Po ukončení provozu v roce 1994 převzalo celý areál Ministerstvo kultury České republiky, které zde zřídilo Průmyslové muzeum v Ostravě. Později byl Důl Michal sloučen s Památkovým ústavem v Ostravě. Národní kulturní památka Dul Michal je zachován podle teorie tzv. posledního pracovního dne. Prohlídková trasa poskytuje pohled na autentické vybavení a vzhled řetízkových šaten, koupelny mužstva, cechovnu, lampovnu, jámovou budovu, most pro pohyb mužstva z lampovny do jámové budovy a strojovnu s původním technickým zařízením, které představuje jedinečný soubor elektrických těžních strojů a kompresorů z období počátků elektrifikace. Všechna zařízení jsou zachována na původním místě svého provozu v naprosto autentickém prostředí. Prohlídková trasa kopíruje cestu horníka od šaten až přímo k vlastní jámě v celé délce.⁵

ZOO Michálkovice

Vznik ostravské zoologické zahrady je úzce spojen s aktivitami horníků dolů Zárubek a Alexander při budování Hornického sadu v Ostravě - Kunčičkách. Přírodní park, který začal vznikat v roce 1948, sloužil k rekreaci. Nacházelo se zde přírodní jeviště, taneční parket, dětské brouzdaliště i pískoviště, dva tenisové kurty, hřiště na volejbal a basketbal. Pan Bohumil Vítek dal v roce 1949 podnět k tomu, aby v parku byla zřízena také zoologická zahrada. Tak v lednu roku 1951 zástupci Ministerstva informací a osvěty rozhodli po jednání s ostravskými činiteli, že bude v Ostravě-Kunčičkách vybudována provizorní zoologická zahrada, což podpořili i odborníci v čele s docentem Štěpánkem a ředitelem pražské zoo doktorem Purkyněm. Takto byla tedy zřízena Zoologická zahrada Ostrava.

V roce 1953 se konala v Ostravě porada o umístění nové zoologické zahrady. Byl schválen návrh vybudovat úplnou zoologickou zahradu v areálu Stromovky na Slezské Ostravě. Výstavba probíhala především ve druhé polovině šedesátých let a dále v sedmdesátých letech. Právě z té době vznikl unikátní volný výběh šimpanzů, nové rybníky, expozice ussurijských tygrů a kodiaků, dětská zoo, pavilon hrochů a ostrovní expozice gibbonů. Do provozu byly dále uvedeny další nezbytné objekty, jakými jsou odchovna, centrální zookuchyň, karanténa, druhé parkoviště a samoobslužná restaurace. Do té doby provizorní výběhy jelenů a dalších kopytníků byly zcela přestavěny. Generální oprava medvědice byla ukončena v roce 1973. Dodnes v ZOO probíhají nové výstavby zařízení,

---

⁵ Národní kulturní památka Důl Michal, [online], © 2007[cit. 2010-05-07], dostupný z www: <http://www.dul-michal.cz/>.

rekonstrukce a modernizace alespoň některých zchátralých objektů a zařízení. Díky své neustále vzrůstající kvalitě se ostravská zoo stává součástí skupiny významných mezinárodních sdružení a asociací. ZOO je pro návštěvníky otevřená po celý rok.⁶

Obrázek č. 2.5: Zoologická zahrada v Michálkovicích

Zdroj: ZOO Ostrava, [online], © 2005, [cit. 2010-05-07], dostupný z www: http://www.zoo-ostrava.cz/_beta/index.php

---

⁶ ZOO Ostrava, [online], © 2005, [cit. 2010-05.07], dostupný z www: http://www.zoo-ostrava.cz/_beta/index.php

2.2 Analýza městského obvodu Michálkovice

Cílem analýzy je zjistit, jak je na tom obec Michálkovice z hlediska sledovaných ukazatelů a rozvoje obce. V základní analýze bude sledován demografický vývoj a nezaměstnanost v obci. V rámci zaměření na cestovní ruch bude sledována dopravní obslužnost obce a vývoj cestovního ruchu v regionu Severní Morava a Slezsko, ve srovnání s hlavním městem Praha, regionem Plzeňsko a celorepublikovými údaji.

2.2.1 Analýza nezaměstnanosti

Nezaměstnanost je definována jako podíl nezaměstnaných ke všem osobám schopným pracovat (tedy zaměstnaným i nezaměstnaným). Za nezaměstnaného je v ekonomické teorii považována osoba schopná pracovat, která však nemůže najít placené zaměstnání.

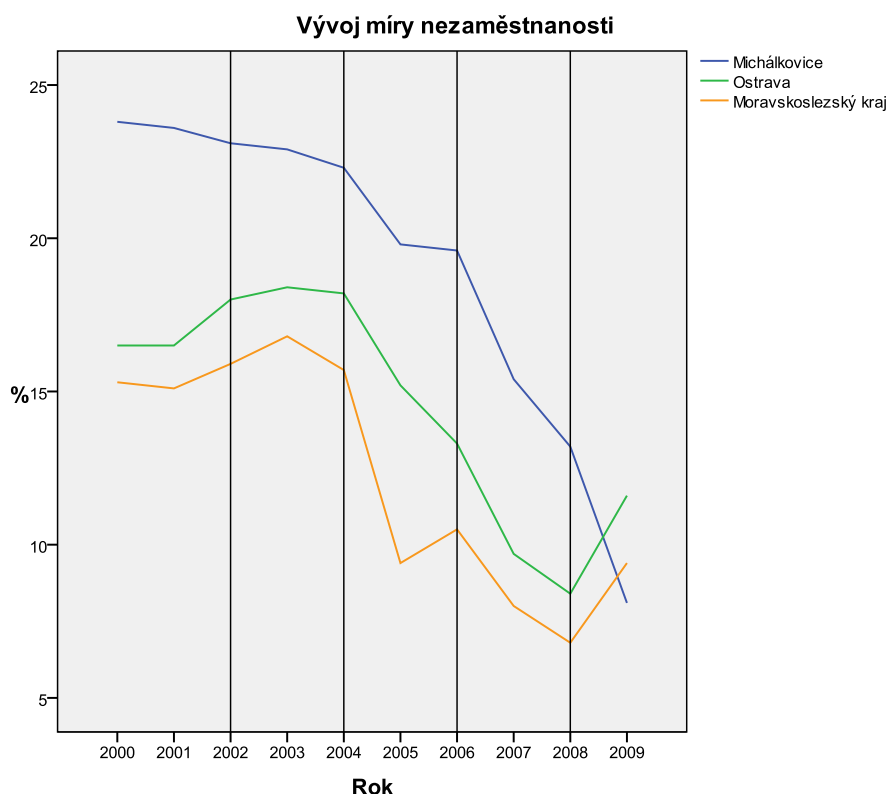
Tabulka č. 2.2: Vývoj přirozené míry nezaměstnanosti

	Rok									
	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009
Michálkovice	23,8	23,6	23,1	22,9	22,3	19,8	19,6	15,4	13,2	8,1
Ostrava	16,5	16,5	18,0	18,4	18,2	15,2	13,3	9,7	8,4	11,6
Moravskoslezský kraj	15,3	15,1	15,9	16,8	15,7	9,4	10,5	8,0	6,8	9,4

Vlastní zpracování, zdroj dat: ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD, [online], © 2009 [cit. 2010-05-07]. Dostupný z www: <http://www.czso.cz>.

Graf č. 2.1: Porovnání míry nezaměstnanosti v městském obvodu Michálkovice, v Ostravě a v Moravskoslezském kraji

Vlastní zpracování, zdroj dat: ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD, [online], © 2009 [cit. 2010-05-07]. Dostupný z [www: http://www.czso.cz](http://www.czso.cz).

V grafu č. 2.1 je vidět, že v posledním desetiletí nezaměstnanost v Michálkovicích klesla o více než 12%. A jak je vidět, tak ani v období globální ekonomické krize nezaměstnanost v obvodu nerostla, jak je tomu ve většině našeho území. Nárůst přirozené míry nezaměstnanosti je vidět na křivce pro město Ostravu, která od roku 2008 prudce roste. V obci je relativně nízká nezaměstnanost. Toto je ovlivněno především polohou obce a blízkou vzdáleností okolních měst. Na klesajícím trendu může mít podíl aktivní politika nezaměstnanosti statutárního města Ostravy. V grafu je porovnání vývoje nezaměstnanosti v obvodu Michálkovice a ve městě Ostrava. V Michálkovicích se procento nezaměstnanosti pohybuje výše než hodnoty za celé město Ostrava. Toto může být způsobeno výskytem sociálně slabších a problémových skupin v městském obvodu Michálkovice. V obci je relativně nízká nezaměstnanost vzhledem k městu Ostrava a Moravskoslezskému kraji. Poslední křivka v grafu ukazuje vývoj míry nezaměstnanosti v Moravskoslezském kraji, tato křivka kopíruje trend míry nezaměstnanosti města Ostravy. Mezi hlavní zaměstnavatele

obyvatel obvodu Michálkovice patří především velké průmyslové podniky v Ostravě, např. Arcelor Mittal, Vítkovické železářny, a jiné podniky působící v průmyslových zónách v Ostravě a okolí.

2.2.2 Demografická analýza

Charakterizuje stav a vývoj obyvatelstva v obci. Zde se budu zabývat vývojem počtu obyvatel v obci Michálkovice a ve městě Ostrava. Na úrovni města Ostravy budu sledovat vývoj migračního salda. Základní data jsou čistá čísla získaná z obvyklých demografických zdrojů jako například ze sčítání lidu.

Tabulka č. 2.3: Vývoj počtu obyvatel v městském obvodu Michálkovice a v Ostravě

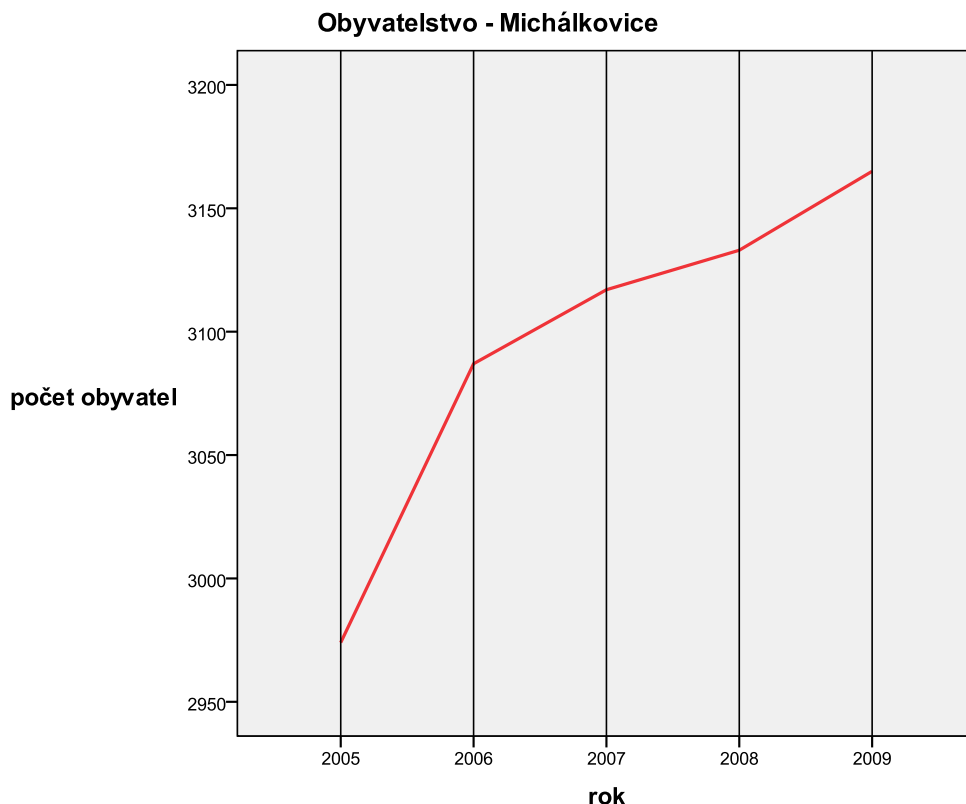
	Rok				
	2005	2006	2007	2008	2009
Michálkovice	2 974	3 087	3 117	3 133	3 165
Ostrava	310 078	309 098	308 374	307 767	306 006

Vlastní zpracování, zdroj dat: ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD, [online], © 2009 [cit. 2010-05-07]. Dostupný z [www: http://www.czso.cz](http://www.czso.cz).

V tabulce č. 2.3 je uveden celkový počet obyvatel v městském obvodu Michálkovice a ve městě Ostrava vždy k 31.12. daného roku. Vzhledem k tomu, že data za jeden městský obvod a celé statutární město Ostrava jsou velmi rozdílná, vypracovala jsem vývoj počtu obyvatel do dvou samostatných grafů.

Křivka vývoje počtu obyvatel v obvodu Michálkovice v grafu č. 2.2 má rostoucí trend. Z toho vyplývá, že obec vytváří dobré podmínky pro nové obyvatele. Jelikož se mi nepodařilo získat podrobnější data, zeptala jsem se na tento trend přímo obyvatel Michálkovic. Podle zdejších obyvatel se jedná především o migrační přírůstek, v obci se neustále rozšiřuje nová zástavba a do této oblasti sestěhují rodiny, které vyhledávají život na okraji města.

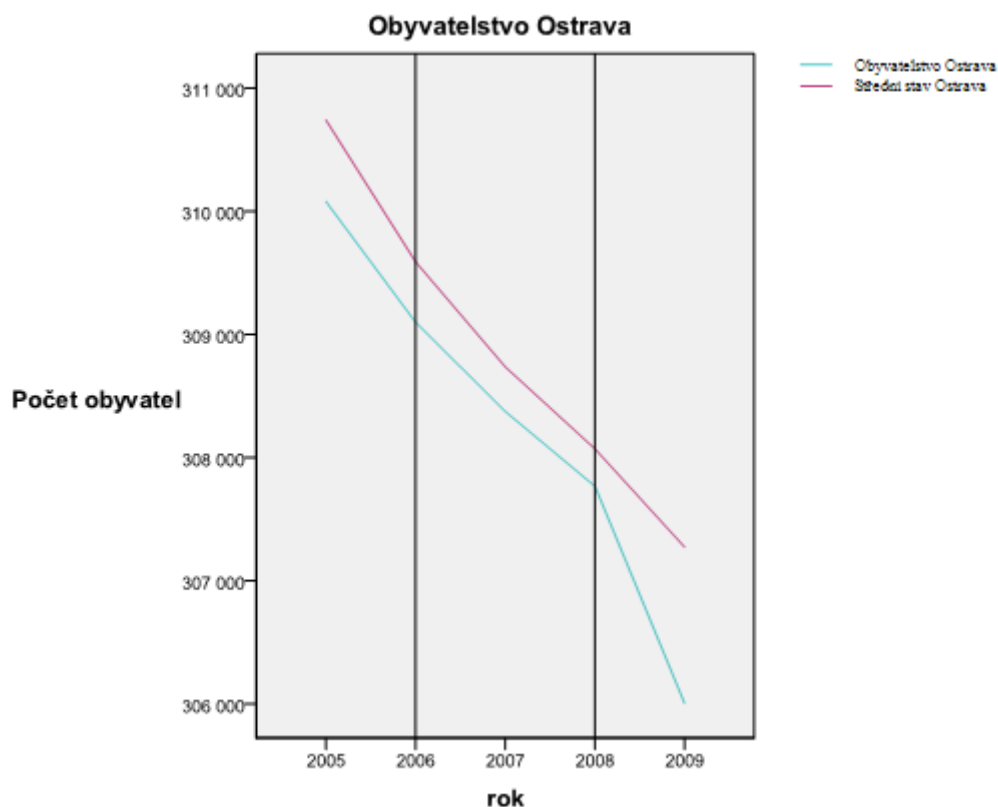
Graf č. 2.2: Vývoj počtu obyvatel v městském obvodu Michálkovice

Vlastní zpracování, zdroj dat: ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD, [online], © 2009 [cit. 2010-05-07]. Dostupný z www: <http://www.czso.cz>.

Pokud porovnáme graf č. 2.2 a graf č. 2.3, vidíme přesně opačný průběh vývoje celkového počtu obyvatel v Michálkovicích a ve městě Ostrava. Celkový počet obyvatel statutárního města Ostrava naopak za posledních 5 let klesá. Tento rozdíl může způsobovat atraktivní poloha obvodu Michálkovice. Obvod leží na okraji velkého města, v jeho klidnější části, ale zároveň ve velmi malé vzdálenosti od centra města Ostravy. Z tohoto důvodu roste počet obyvatel v Michálkovicích v dnešní době, kdy je výrazným sociálním jevem stěhování obyvatel z center měst na jejich okraj (tzv. suburbanizace). Ze stejného důvodu je křivka vývoje celkového počtu obyvatel ve městě Ostrava v grafu č. 3 klesající. V grafu č. 2.3 je dále znázorněna křivka středního stavu obyvatelstva města Ostravy, která udává průměr stavu obyvatelstva k 1.1. a 31.12. každého sledovaného roku.

Graf č. 2.3: Vývoj počtu obyvatel ve městě Ostrava

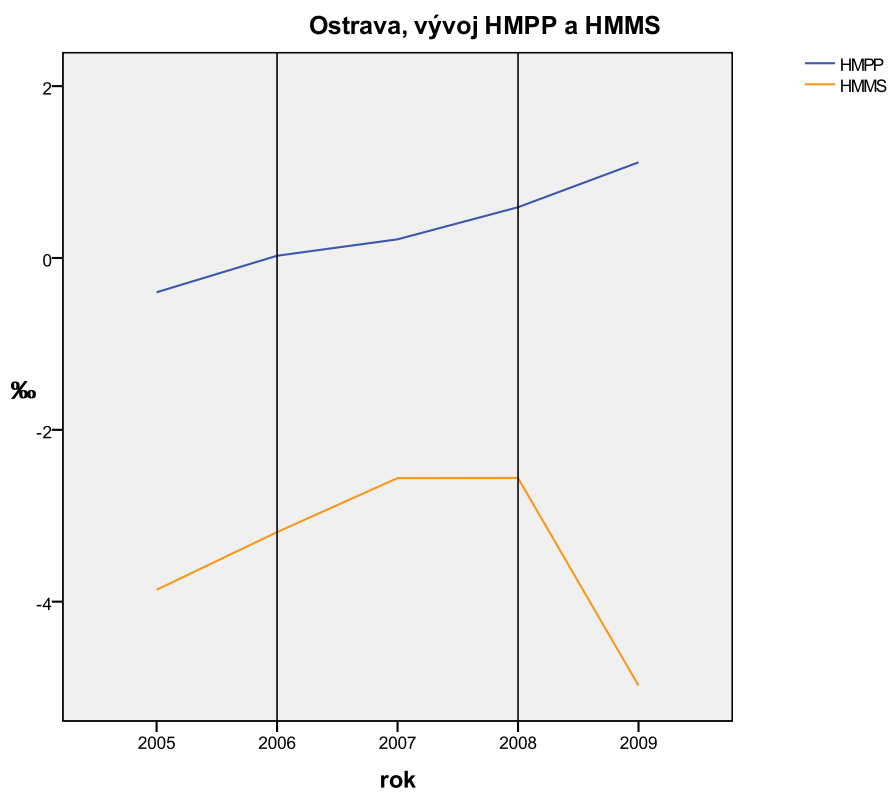
Vlastní zpracování, zdroj dat: ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD, [online], © 2009 [cit. 2010-05-07]. Dostupný z [www: http://www.czso.cz](http://www.czso.cz).

Tabulka č. 2.4: Vývoj obyvatelstva ve městě Ostrava

	Rok				
	2005	2006	2007	2008	2009
Ostrava	310 078	309 098	308 374	307 767	306 006
Ostrava přistěhovalí	3 513	3 800	5 096	4 367	4 018
Ostrava vystěhovalí	4 713	4 788	5 887	5 156	5 547
Stav 1.1.	311 402	310 078	309 098	308 374	307 543
Stav 31.12.	310 078	309 098	308 374	307 767	306 006
Narození	3 269	3 241	3 431	3 481	3 526
Zemřelí	3 393	3 233	3 364	3 299	3 184

Vlastní zpracování, zdroj dat: ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD, [online], © 2009 [cit. 2010-05-07]. Dostupný z [www: http://www.czso.cz](http://www.czso.cz).

Graf č. 2.4: Hrubá míra přirozeného přírůstku a hrubá míra migračního salda za město Ostrava

Vlastní zpracování, zdroj dat: ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD, [online], © 2009 [cit. 2010-05-07]. Dostupný z [www: http://www.czso.cz](http://www.czso.cz).

V grafu č. 2.4 vidíme vývoj přirozeného populačního přírůstku, připadající na 1000 obyvatel středního stavu (HMPP), a dále migrační přírůstek připadající na 1000 obyvatel středního stavu (HMMS). Je zřejmé, že přirozený přírůstek má stoupající trend, od roku 2005 do roku 2009 tedy počet narozených převyšuje počet zemřelých. Křivka migračního salda stoupá až do roku 2007, od roku 2008 toho roku ovšem rapidně klesla. Toto může být následkem již zmiňovaného trendu stěhování obyvatel z center měst na jejich okraj.

2.2.3 Analýza dopravy

Veřejnou dopravní obslužností rozumíme počet všech spojů veřejné autobusové i vlakové dopravy, kterými je obec obsloužena za běžný pracovní den. Já jsem si pro svou

analýzu zvolila vyjádřit zvlášť počet odjezdů a zvlášť počet příjezdů do obvodu Michálkovice. Při výpočtech jsem vycházela z linek, které jezdí v obou směrech mezi obvodem Michálkovice a centrem města Ostravy, Hranečnickem, Rychvaldem a Karvinou. Jsou to linky DPO Ostrava trolejbusů č. 101 a 104, a autobusů č. 23, 49, 97 a MHD Karviná č. 535. Tyto spoje jsem v jednotlivých časech sečetla v každém směru zvlášť.

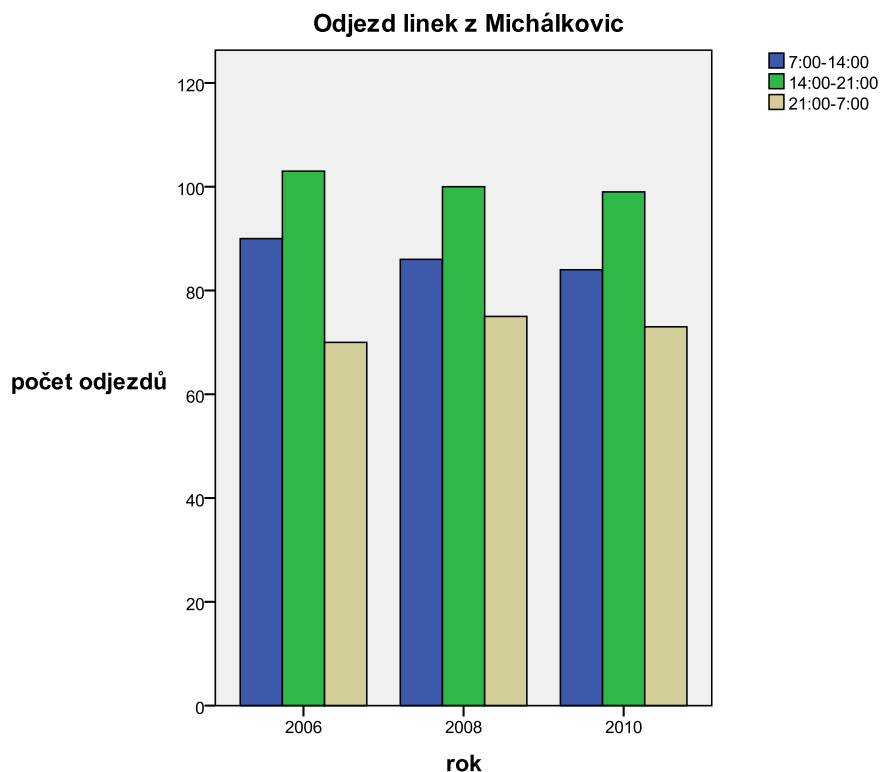
Analýzu dopravy jsem si zvolila nejen proto, že je to jeden z důležitých indikátorů rozvoje obce. Hlavním důvodem je zaměření mé práce na turistické využití hornických kolonií v Michálkovicích. Pokud se tyto kolonie mají stát novým turistickým cílem, je velmi důležitá, dopravní obslužnost a dostupnost dané obce pro turisty.

Tabulka č. 2.5: Počet odjezdů linek ve směru z Michálkovic

	Rok		
	2006	2008	2010
7:00-14:00	90	86	84
14:00-21:00	103	100	99
21:00-7:00	70	75	73

Vlastní zpracování, zdroj dat: Internetový jízdní řád IDOS, [online], © 2011 [cit. 2010-05-07]. Dostupný z [www: http://jizdnirady.idnes.cz](http://jizdnirady.idnes.cz).

Graf č. 2.5: Vývoj počtu linek vyjíždějících z obvodu Michálkovic

Vlastní zpracování, zdroj dat: Internetový jízdní řád IDOS, [online], © 2011 [cit. 2010-05-07]. Dostupný z [www: http://jizdnirady.idnes.cz](http://jizdnirady.idnes.cz).

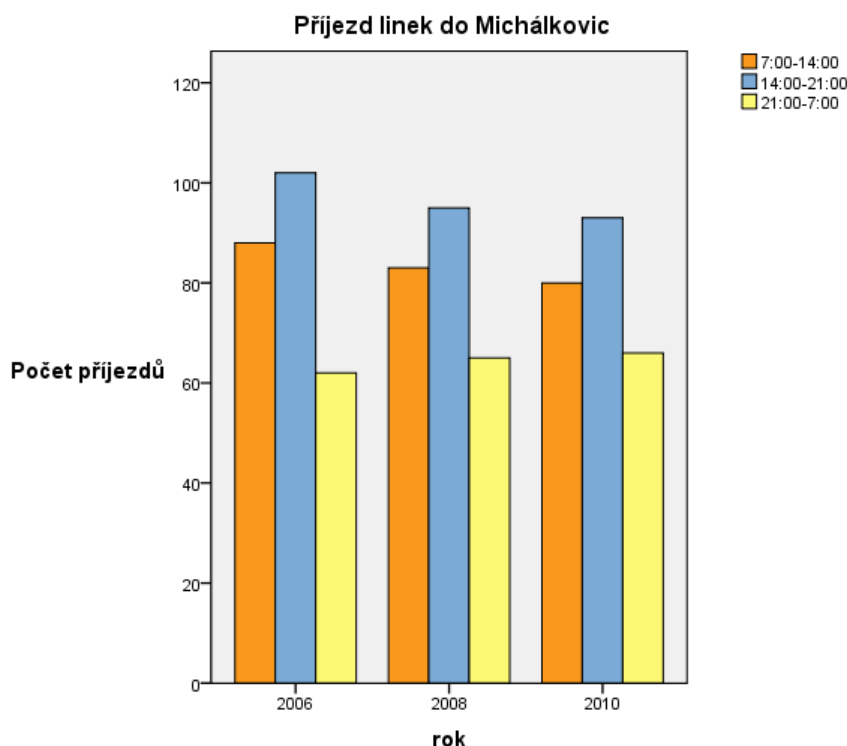
Z grafu č. 2.5 vyplývá, že počet spojů ve směru z Michálkovic v průběhu let 2006-2010 pozvolna klesá. Nejedná se však o příliš markantní rozdíly. Toto může být důsledkem nižšího finančního příspěvku obce na dopravní infrastrukturu. I přesto je dopravní obslužnost v této oblasti dle mého názoru dostačující pro případné návštěvníky nových turistických cílů v oblasti.

Tabulka č. 2.5: Počet příjezdů linek ve směru do Michálkovic

	Rok		
	2006	2008	2010
7:00-14:00	88	83	80
14:00-21:00	102	95	93
21:00-7:00	62	65	66

Vlastní zpracování, zdroj dat: Internetový jízdní řád IDOS, [online], © 2011 [cit. 2010-05-07]. Dostupný z [www: http://jizdnirady.idnes.cz](http://jizdnirady.idnes.cz).

Graf č. 2.6: Vývoj počtu linek příjíždějících do obvodu Michálkovice

Vlastní zpracování, zdroj dat: Internetový jízdní řád IDOS, [online], © 2011 [cit. 2010-05-07]. Dostupný z [www: http://jizdnirady.idnes.cz](http://jizdnirady.idnes.cz).

Vývoj počtu linek příjíždějících do obvodu Michálkovice má stejný průběh jako vývoj odjezdů. Mírný pokles je vidět rovněž v grafu č. 2.6. Stejně jako u linek vyjíždějících z obvodu, je toto zřejmě způsobeno finančními omezeními obce. Z grafů č. 2.5 a 2.6 dále vyplývá, že je v Michálkovicích zajištěna velmi kvalitní dojíždka za prací s dostatečnou kapacitou.

2.2.4 Analýza cestovního ruchu

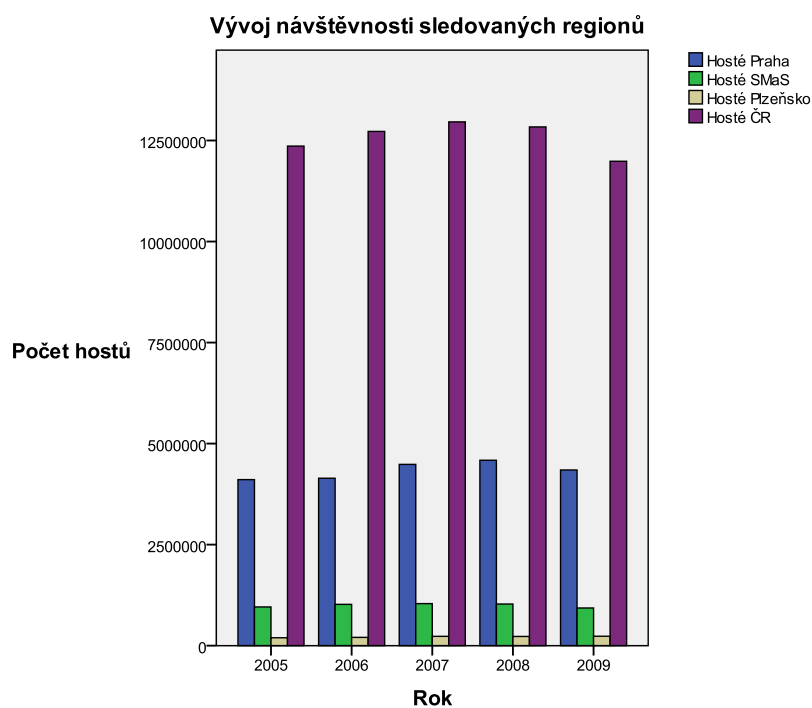
Jelikož mé téma úzce souvisí s cestovním ruchem, provedla jsem analýzu cestovního ruchu za region Severní Morava a Slezsko. Tento region jsem porovnála s hlavním městem Praha, regionem Plzeňsko a celorepublikovými údaji. V této analýze jsem se zaměřila na návštěvnost daných regionů a na podíl nerezidentů z celkového počtu hostů. Nerezidenti jsou zahraniční turisté, kteří nežijí ve sledovaném území.

Tabulka . 2.6: Vývoj nvřtvnosti regionu Severn Morava a Slezsko, hl. mřta Prahy, regionu Plzeňsko a R

	Rok				
	2005	2006	2007	2008	2009
Host Praha	4 108 565	4 142 538	4 485 372	4 587 483	4 346 839
Z toho nerezidenti	3 725 180	3 702 116	4 009 463	4 051 137	3 808 959
Host SMaS	957 570	1 021 643	1 040 145	1 029 747	931 736
Z toho nerezidenti	159 532	171 384	178 832	184 639	149 883
Host Plzeňsko	195 214	204 457	230 261	227 362	232 766
Z toho nerezidenti	73 081	74 670	92 377	95 059	94 101
Host R	12 361 793	12 724 926	12 960 921	12 835 886	11 985 909
Z toho nerezidenti	6 336 128	6 435 474	6 679 704	6 649 410	6 032 370

Vlastní zpracování, zdroj dat: ESK STATISTICK ÚŘAD, [online], č 2009 [cit. 2010-05-07]. Dostupn z www: <http://www.czso.cz>.

Graf . 2.7: Vývoj nvřtvnosti regionu Severn Morava a Slezsko, hl. mřta Prahy, regionu Plzeňsko a R

Vlastní zpracování, zdroj dat: ESK STATISTICK ÚŘAD, [online], č 2009 [cit. 2010-05-07]. Dostupn z www: <http://www.czso.cz>.

Graf č. 2.7 ukazuje vývoj návštěvnosti sledovaných regionů v letech 2005 – 2009. Z grafu vidíme, že od roku 2007 návštěvnost regionu Severní Morava a Slezsko mírně klesá. Z toho plyne, že region by se měl více zatraktivňovat, přilákat návštěvníky na nové turistické cíle a zajímavosti. V porovnání s ostatními sledovanými regiony, je tento průběh stejný u všech, kromě regionu Plzeňsko. U všech ostatních regionů od roku 2007 klesá počet návštěvníků, což může být mimo jiné způsobeno globální ekonomickou krizí. V době krize je cestovní ruch po automobilovém průmyslu druhým nejvíce postiženým odvětvím. Poklesy jsou znatelné zejména ze strany japonským a americkým turistů.

2.2.5 Závěr analýzy

Městský obvod Michálkovice je jedinečný tím, že leží na území obvodu Slezské Ostravy, ale stal se samostatným městským obvodem. Z této skutečnosti plynou výhody jednak v rozhodování o rozvoji obce, snadnější rozhodování a prosazování potřeb obyvatelstva daného městského obvodu. Pro občany to znamená, přiblížení se občanské vybavenosti tohoto obvodu centru města, i když je jen necelých 6 km vzdálené od jeho severovýchodního okraje. Michálkovice patří k obvodům Ostravy s velmi bohatou a zajímavou historií, ze které může současná generace v mnoha ohledech bohatě čerpat.

Z výsledků analýzy městského obvodu Michálkovice vyplývají předpoklady pro velmi dobré podmínky rozvoje nových turistických cílů. I když se mi nepodařilo zjistit mnoho špatných stránek Michálkovic, je zde jistě prostor pro další rozvoj obce. Klesající nezaměstnanost je pozitivní především pro budoucí investory, a dále pro celkový rozvoj městského obvodu. Snižující se nezaměstnanost je dobrou podmínkou pro nově příchozí obyvatele, i to může být důvodem nárůstu celkového počtu obyvatel. Jsou zde rovněž dobré podmínky pro život rodin, které se zde stěhují z centra města. Posledním sledovaným ukazatelem byla dopravní obslužnost. Výsledky její analýzy se zdají být vyhovující pro rozvoj cestovního ruchu v městském obvodu Michálkovice.

Michálkovice jsou vzkvétající a prosperující částí Ostravy s dobrými podmínkami pro život a mnoha zajímavými místy pro návštěvy turistů.

2.4 SWOT analýza obce Michálkovice

<p>Silné stránky:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Poloha obce na okraji města, ale rovněž v těsné blízkosti centra Ostravy. • Samostatný městský obvod Michálkovice – od roku 1990 osamostatnění obvodu od Slezské Ostravy. • Turisticky atraktivní část Ostravy (nachází se zde ZOO a NKP Důl Michal). • Turistické a cykloturistické trasy – vede zde úsek ostravské trasy M, na kterou navazují trasy B, C, D, L, N, Q, V, trasa 5 a trasa 6200. • Relativně nízká nezaměstnanost – v roce 2009 nezaměstnanost 8,1 % oproti Ostravě ve stejném roce, kde byla nezaměstnanost 11,6 %. 	<p>Slabé stránky:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Nedostatečná propagace obce – nedostupnost propagačních materiálů pro návštěvníky. • Nízká úroveň investic – městské obvody Ostravy nedostávají předvídatelné dotace na investice. Velká část rozpočtu pokrývá výkon státní správy v obvodu. • Špatná kvalita místních komunikací – potřeba celkové rekonstrukce komunikací. • Výskyt problémových sociálních skupin – špatná ekonomická situace občanů. • Málo možností pro trávení volného času – koncentrace kulturních a sportovních zařízení ve větších obvodech města. • Klesající návštěvnost regionu Severní Morava a Slezsko – od roku 2005 do roku 2009 pokles o téměř 26 000 návštěvníků.
<p>Příležitosti:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Jedinečné zachování hornických kolonií a NKP Důl Michal v jednom místě. • Rostoucí počet obyvatel – od roku 2005 do roku 2009 nárůst o 191 obyvatel. • Velmi dobrá dopravní obslužnost – Michálkovicemi projíždí 6 linek městské hromadné dopravy. • Kvalitní služby pro občany – jsou zde 3 školy, 6 lékařských ordinací, 2 veterinární ordinace, 1 služebna městské policie, 1 lékárna, 1 kulturní zařízení, několik obchodů a restauračních zařízení. • Rozvoj městského obvodu Michálkovice. 	<p>Hrozby:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Poddolované území – území obvodu evidováno Geofondem ČR jako plošně vyznačené poddolované území. • Vysoká zadluženost – na konci roku 2009 byl reálný dluh města Ostravy více než 2 miliardy Kč. • Zhoršené životní prostředí – ovzduší na Ostravsku patří k nejvíce znečištěným v Evropě. Od října začátku 2010 do poloviny února 2011 byl během 23 dnů vyhlášen signál regulace. • Postižení cestovního ruchu ekonomickou krizí. • Nedostatečný zájem města na udržování hornické tradice.

3 Charakteristika hornických kolonií na území Michálkovic

Hornické kolonie jsou osady, které byly stavěny pro zaměstnance dolů. Byly stavěny velmi blízko dolů, často izolovány od území obce, a mají typický architektonický charakter. Důvodem vzniku hornických kolonií byla snaha svázat co nejvíce život horníků s šachtou. Dělnické bydlení bylo ovlivněno místními tradicemi, bouřlivým průmyslovým vývojem a urbanizací. Rozvoj ostravsko-karvinského revíru v minulosti způsobil speciální sídelní charakter v jeho ostravské části, především díky vzniku hornických kolonií.

Obrázek č. 3.1: Mapka hornických kolonií v Michálkovicích

Zdroj: Kolektiv autorů: Hornické kolonie Ostravy, KPHMO, Ostrava 2009, 278 s.

3.1 Stará kolonie u Jámy Michal

Kolonie byla založena v roce 1865 v těsné blízkosti Dolu Michal. Leží mezi ulicí Československé armády a ulicí Kasalického, na jihozápadě navazuje na území dolu.⁷

Obytné domy v kolonii byly vystavěny v letech 1865-1921. V roce 1929 zde stály pouze tři domy z nejstarších domů vystavěných před rokem 1880, ostatní byly již zbourány.⁸

⁷ BÍLEK, J.: Staré hornické kolonie v ostravsko-karvinském revíru, s. 127–158.

Výstavba byla financována společností Severní dráha Ferdinandova. Původní počet domů v kolonii vystavěných v nejstarší etapě byl 20 domů. Později k nim bylo přistavěno dalších 5 domů a kolonie byla tvořena 25 domy. Kynclová uvádí, že výstavba pravděpodobně probíhala i po roce 1921.

Popisná čísla domů, které patřily do kolonie: 65, 335, 69, 67, 26, 265, 124, 323, 284, 256, 269, 120, 100, 374, 375, 381, 399, 580, 581, 568, 569, 564, 565, 566, 735, 560, 561, 562, 563, 432, 404, 348, 264, 384.⁹

V osadě stály jak domy úřednické, tak domy dělnické. Domy vystavěné v první etapě byly přízemní a byly tvořeny 4 byty. Tyto byty se skládaly z jedné obytné místnosti a kuchyně. Většina domů v kolonii byla přízemních, jen malý počet domů jednopatrových. Nejvíce přízemních dělnických domů bylo čtyřrodinných. Úřednické domy byly rozděleny do čtyř bytů, dvou bytů a některé byly po jednom bytu. Všechny domy v kolonii byly stavěny z pálených cihel. Jako střešní krytina domů sloužila nejčastěji lepenka, dále přírodní břidlice, nebo tašky z umělé břidlice kladené na lepenkový podklad. Část domů byla zcela podsklepena, ostatní domy byly podsklepeny pouze částečně.¹⁰ Nejstarší domy v kolonii měly sedlové střechy, dřevěné štítů a na stranách těchto štítů byly vybudovány vchody do domů. Okna byla buď čtyřtabulková nebo šestitabulková. V pozdější etapě výstavby zde byly budovány domy dvoupodlažní a trojpodlažní. Takovéto domy, které byly omítané, a měly valbovou střechu, stojí na západ od Župní ulice a na ulici Pavelské. Na sever od Boháčovy ulice byly rovněž trojpodlažní domy, které měly na podélných stranách ryzalitu se vstupy. Typy domů v kolonii se lišily podle doby výstavby.¹¹

Skladba bytů se v úřednických a dělnických domech výrazně lišila. Zatímco úřednické byty měly dva až čtyři nebo více obytných pokojů s veškerým potřebným příslušenstvím jako je kuchyň, koupelna, vedlejší místnosti a často dokonce i pokoj pro služku. Oproti tomu dělnické byty měly pouze jednu nebo dvě obytné místnosti, a k tomu obytnou kuchyni. Poměrně velká část dělnických bytů byla tvořena pouze obytnou kuchyní.

---

⁸ MYSLIVEC, T.: Bytová péče a jiná blahobytná zařízení ostravsko-karvinského revíru, s. 256–516.

⁹ KYNČLOVÁ, J.: Inventarizace průmyslového a kulturního dědictví, sine s.

¹⁰ MYSLIVEC, T.: Bytová péče a jiná blahobytná zařízení ostravsko-karvinského revíru, s. 256–516.

¹¹ KYNČLOVÁ, J.: Inventarizace průmyslového a kulturního dědictví, sine s.

Vodou byly domy v kolonii zásobovány ze studní nebo z vlastního vodovodu s pitnou vodou. Jeden vodovod byl zřízen na jámě Petra a další vodovody byly v blízkosti Ferdinandovy osady. U úřednických bytů se vodovodní výpustky nacházely buď uvnitř bytů, nebo uvnitř domů. Z dělnických bytů měla jen malá část vodovodní výpustky uvnitř domů, většina dělnických bytů vypouštěla splašky mimo domy přímo v kolonii. Pro užitkovou vodu byl v kolonii zřízen závodní vodovod. Několik málo domů v kolonii mělo splachovací záchody. V kolonii byla vybudována kanalizace, která odváděla srážkovou vodu a splašky. Jeden obyvatel kolonie spotřeboval denně průměrně 45 l vody. Ve všech obytných domech kolonie fungovalo elektrické světlo, většina domů měla zaveden vlastní elektrický proud. Ke každému obytnému domu v kolonii patřila hospodářská budova a zahrádka. Zahrádky pro pěstování zeleniny a květinové záhonky byly o výměře 40-200 m². Hlavní ulice v kolonii byly široké 6-8 metrů a byly lemovány stromořadím. Vedlejší uličky byly široké dva metry.¹²

V domě č.p. 432, kde byla původně hospoda, byla v roce 2003 restaurace. V domě č.p. 124 byla v roce 2003 umístěna pobočka knihovny města Ostravy. Pozůstatky kolonie byly zapsány do evidence památkové péče.¹³

Obrázek č. 3.2: Stará kolonie U jámy Michal

Zdroj: Kolektiv autorů: Hornické kolonie Ostravy, KPHMO, Ostrava 2009, 278 s.

¹² MYSLIVEC, T.: Bytová péče a jiná blahobytná zařízení ostravsko-karvinského revíru, s. 256–516.

¹³ KYNCLOVÁ, J.: Inventarizace průmyslového a kulturního dědictví, sine s.

3.2 Ferdinandova osada

Byla postavena v Michálkovicích mezi ulicemi Briketářská, Zvoníčková, Vrbická a Vojtěšská. Kolonie se nachází asi 200 metrů severně od těžní jámy dolu Michal. Výstavba kolonie probíhala v letech 1883-1922.¹⁴ Výstavba kolonie byla financována společností Severní dráha Ferdinandova. Kynclová uvádí původní počet domů v kolonii 43. V roce 2003 zde stálo pouze 34 domů.

Popisná čísla domů, které patřily do kolonie: 220, 219, 218, 239, 238, 216, 215, 214, 213, 212, 171, 198, 197, 170, 169, 155, 152, 154, 150, 148, 147, 146, 145, 144, 151, 149, 156, 196, 205, 251, 252, 278, 243, 431, 436, 405, 416, 364.

V severní části kolonie stálo původně sedm dvoupodlažních domů. Tyto domy měly sedlové střechy a vchody z pavlačí, kde byly také rizality se záchody. Budovy byly tvořeny režným zdíven, byly omítané a zdobené různými členícími prvky. Tento typ domů se v hornických koloniích ostravsko-karvinského revíru často opakoval, například v kolonii U Koule v Mariánských horách nebo v kolonii Salma ve Slezské Ostravě. Ostatní domky v kolonii byly přízemní. Dále se zde nacházely hornické domky, které byly rozděleny na čtyři stejné byty. Byly rovněž omítané, se sedlovou střechou. Ve štítové straně byly vybudovány vchody do domů se zádveřím. Původně byla zádveří dřevěná, v současnosti jsou již zděná a mají pultovou střechu. U domů se nacházely pomocné místnosti, ty byly umístěny v soklech, které zároveň vyrovnávaly terénní nerovnosti svahu. Přízemní domky tedy byly obývány čtyřmi rodinami, z nichž každá měla totožný byt. Byty byly tvořeny jednou obytnou místností a kuchyní. Každá rodina měla svou hospodářskou budovu na pozemku u domu.¹⁵

Dům č.p. 205 se od ostatních domů v kolonii lišil především velikostí. Byl to dům přízemní, ale plošně výrazně větší. Pravděpodobně se jednalo o dům pro mistry. I tento dům byl omítaný a měl sedlovou střechu. Dále se v kolonii kromě obytných domů nacházela hospoda a pekárna. Tyto budovy se dochovaly do současnosti.

Na kolonii je zajímavý jeden významný stavební prvek, a to řazení domů. Přízemní domy byly stavěny kolmo ke svahu, kolem domů byly zahrádky a všechny domy byly

---

¹⁴ BÍLEK, J.: Staré hornické kolonie v ostravsko-karvinském revíru, s. 127–158.

¹⁵ KYNCLOVÁ, J.: Inventarizace průmyslového a kulturního dědictví, sine s.

odděleny pravidelně členěnými uličkami. Dvoupodlažní domy byly stavěny v řadách po vrstevnicích. Přestože zde proběhy rekonstrukce a modernizace domů, jedná se zde o ukázkovou koncepci původních hornických kolonií.¹⁶

V roce 2002 se v kolonii konala velká událost: v domě č.p. 14 na ulici U Kříže se konal svatební obřad. 14. Června zde byli oddáni pan Jiří Šmerda a paní Danuška Zacharová. Oddávající byl tehdejší starosta městského obvodu Ing. Ladislav Keclík. Jednalo se o historický okamžik, protože od posledního svatebního obřadu v Michálkovicích uplynulo celých 42 let.¹⁷

Část Ferdinandovy kolonie a domky na Briketářské ulici vlastnil pan František Holáň. Potomek z rodu Holáňů, který patřil mezi nejstarší zemědělské rody v Michálkovicích. Chalupník Josef Holáň byl zmíněn v urbáři již roku 1771. V roce 1989 zemřela poslední nositelka jména rodu Holáňů.¹⁸

Paní Volfová v rodokmenu své rodiny vzpomíná na život ve Ferdinandově kolonii: Ferdinandova kolonie byla poslední vybudovanou hornickou kolonií v Michálkovicích a říkalo se jí také Obšachta. Byt v přízemním domku se skládal z „izby“. Byla to jediná obytná místnost v bytě o velikosti šestnáct metrů čtverečních. Dále zde byla malá kuchyň, které se říkalo komora, s oknem o rozměrech šedesát a čtyřicet centimetrů. Vstup do bytu vedl přes předsíň velkou dva metry čtvereční. Z předsínky se šlo po schodech dolů do sklepa a nad bytem byla půda. V bytě se svítilo petrolejovou lampou. Kanalizace v kolonii nebyla. Odpad z chlévku se házel do jámy vykopané za záchodem. Na konci kolonie byly umístěny popelnice, kam se odnášel popel. V celé kolonii byla jen jedna pumpa na vodu. Vodu ze studny nosily ženy v dřevěných nádobách. V kolonii stála v jednom malém domku pekařská pec a uzák. Hospodyně z kolonie se střídaly ve vytápění pece. Dvakrát do týdne doma připravovaly těsto, ze kterého ráno v peci pekly chleba. O svátcích se pro děti pekla bábovka z bílého těsta. V druhé části kolonie byl mandl pro žehlení prádla. Prádlo se pralo i sušilo venku, v zimě se pralo v kuchyni a sušilo na půdě. Děti se koupaly v neckách v kuchyni koncem týdne. Vodu na praní i koupání musely ženy nosit od pumpy.¹⁹

¹⁶ KYNCLOVÁ, J.: Inventarizace průmyslového a kulturního dědictví, sine s.

¹⁷ MĚSTO OSTRAVA-OBVOD MICHÁLKOVICE: Michálkovický zpravodaj, s.6.

¹⁸ HERMANN, P.: Michálkovice, 150 s.

¹⁹ ŠIMKOVÁ, D., GARBOVÁ, K.: Rodokmen rodiny Volfové.

Obyvatelé kolonie měli možnost pronajmout si část pole, kde pěstovali různé zemědělské plodiny pro obživu rodiny. Některé rodiny si finančně přilepšovaly tím, že ve svých domech ubytovávali svobodné horníky. Podnájemníci se pak střídali na posteli s majitelem bytu. Vždy musel mít jeden denní a druhý noční směnu. „Takzvané „kvartýrnictví“ bylo velmi svérázným sociálním zjevem bydlení v ostravsko-karvinském revíru. Největších rozměrů dosáhlo na přelomu 19. a 20. století. Kvartýrnictví mělo především vliv na zmenšené obytné plochy pro jednoho obyvatele bytu. Kvartýrníci pomáhali majitelům platit nájem a případně část výloh na stravu. Jeho kladné stránky však daleko předčí negativní rysy v souvislosti s narušením rodinného života.“²⁰ Děti horníků chodily na haldy, kde vybíraly zbytky uhlí na topení. Dívky chodily pomáhat jako služebné do úřednických a panských rodin. „Ferdinandova kolonie měla také svůj slovník. Polská slova se komolila s českými a německými. Někdy to byla legrace, to když mým spolužákům nerozuměly děti, které bydlely na druhém konci Michálkovic. Učitelé měli co dělat, aby je alespoň trochu naučili česky.“²¹

Celé území bylo navrhnuo k zapsání do ochranného památkového pásma. Domy č.p. 196 a 416 byly dokonce doporučeny k zařazení do Ústředního seznamu kulturních památek.²²

Obrázek č. 3.3: Ferdinandova kolonie

Vlastní zpracování, snímek zhotoven 20. 9. 2010, autor Kateřina Bílková

²⁰ NOUŠOVÁ, J.: Bydlení horníků na Ostravsku a OKR, s. 29.

²¹ ŠIMKOVÁ, D., GARBOVÁ, K.: Rodokmen rodiny Volfové.

²² KYNCLOVÁ, J.: Inventarizace průmyslového a kulturního dědictví, sine s.

3.3 Petrská kolonie / U Pumpy

Kolonie leží asi 500 metrů západně od Dolu Michal. Je tvořena dvěma částmi. Jedna část kolonie se rozkládá na ulici U Pumpy. Druhá část leží mezi ulicemi Štěpničkova a Československé armády, tato část kolonie je ukončena ulicí Tvrdého na východě. Celá kolonie je tvořena ulicemi Petrská, Zájedzní, Pod Kaštany, Pod Duby, Pavelská a Župní. Výstavba kolonie probíhala v letech 1884-1909. Jeden dům byl postaven již v roce 1869.

Popisná čísla domů, které patřily do kolonie: 63, 65, 25, 77, 85, 84, 237, 231, 230, 223, 222, 221, 185, 186, 187, 189, 191, 190, 206, 207, 208, 209, 210, 236, 344, 346, 247.

Původně stálo v kolonii 69 domů, z toho 7 stálo v části na ulici U Pumpy. Investorem výstavby kolonie byla společnost Severní dráha Ferdinandova.²³

Těžební společnosti stavěly podobně jako v celém revíru typizované přízemní domky. Kolonie byly stavěny pro ubytování horníků i ostatních zaměstnanců dolů. Na přelomu 20. Století tak zažívaly Michálkovice nejvyšší nárůst obyvatel v celé historii obce. Pro dozorce a technické pracovníky dolů se stavěly domy o dvou větších bytech. Součástí kolonie byla také společná prádelna s mandlem.²⁴

Jedním typem domů v kolonii byly přízemní čtyřrodinné domky se sedlovými střechami. Vchody do domů byly orientované ve štítových stranách. Dům č.p 77 a 185 byly domy úřednické. Tyto domy byly jednak větší, a také lépe vybavené. Fasáda na podélných stranách domů byla členěna středním rizalitem, na štítových stranách zdobí dům trámové výstupy. I tyto domy byly kryty sedlovou střechou. Dům č.p. 25 byla původně dělnická kasárna. Jedná se o dvoupodlažní dům s výrazným rizalitem na jižní straně. V současnosti jsou zde kancelářské prostory. Byty v kolonii byly tvořeny jedním obytným pokojem a kuchyní. Každý byt měl navíc hospodářskou budovu. Domy v kolonii jsou řazeny pravidelně po dvojicích ve svahu. Oddělují je krátké úzké uličky. Opět se zde jedná o původní architekturu a stavební pojetí hornických kolonií.²⁵

---

²³ KYNČLOVÁ, J.: Inventarizace průmyslového a kulturního dědictví, sine s.

²⁴ KAŠPÁREK, J.: Kapitoly z historie Michálkovic, 96 s.

²⁵ KYNČLOVÁ, J.: Inventarizace průmyslového a kulturního dědictví, sine s.

Významnou obyvatelkou kolonie byla paní Jana Volfová (nar. 1845, zem. 1942), která se v roce 1940 stala ve věku 95 let nejstarší ženou v Michálkovicích a možná tehdy i celého Ostravska. Paní Volfová pocházela z Orlové, byla dcerou orlovského krejčího Boučka. Otec paní Jany Volfové zemřel, když ji byly tři roky, maminka, když ji bylo patnáct let. Od jedenácti let Jana Volfová sloužila na orlovském zámku, kde těžce pracovala na úklidu, dále při přijímání mléka, ze kterého vyrábělo máslo. Jako podřízené jí nebylo dovoleno tančit, takže zábavu téměř neznala. Její život se změnil 15. 2. 1870, kdy si vzala za manžela důlního tesaře Františka Volfa z Michálkovic. Její manžel byl zaměstnán na Petrské v Michálkovicích, a když ve věku 45 let zemřel, zůstalo po něm 11 dětí, o které se musela paní Volfová postarat. Paní Jana si vydělávala pečením chleba a uzením masa, které vyráběla pro místní báňské úředníky. Za tuto práci od nich dostávala dva rýnské měsíčně. V roce 1940 paní Volfová vzpomínala, jak vypadaly Michálkovice. „Když jsem přišla za svým mužem, obec byla zarostlá velkými a hlubokými lesy, ve kterých řádili loupežníci.“ Kde přesně v kolonii žila paní Volfová, se nepodařilo zjistit. V roce 1940 bydlela v přízemí bývalé pošty v Michálkovicích.²⁶

V roce 2003 stálo z kolonie 29 domů. Území bylo doporučeno na vyhlášení ochranného pásma.²⁷ Kolonie si i v současnosti zachovala svůj typický architektonický charakter a je dodnes obývána obyvateli Michálkovic.

---

²⁶ U nejstarší Ostravanky, In: deník Práce, s. 6.

²⁷ KYNCLOVÁ, J.: Inventarizace průmyslového a kulturního dědictví, sine s.

Obrázek č. 3.4: Petrská kolonie

Vlastní zpracování, snímek zhotoven 20. 9. 2010, autor Kateřina Bílková

4 Návrh projektu

4.1 Cíl projektu

Primárním cílem projektu je zachování a zároveň nové využití hornických kolonií na území městského obvodu Michálkovice. Využití především v oblasti turistiky či cestovního ruchu. Tento projekt by měl motivovat město Ostravu, městský obvod Michálkovice nebo majitele domů v hornických koloniích, aby investovali do obnovy a udržování hornických kolonií, které by se mohly stát novými zajímavými turistickými cíly v Ostravě.

Výsledkem projektu by mělo být naplnění dvou důležitých a navzájem souvisejících trendů současného života. Prvním z nich je oživení důležité historie místního regionu. Nejen místní obyvatelé, ale i návštěvníci se zajímají o minulost prostředí, ve kterém žijí. A bohužel musím uznat, že už jen málokdo ví, co nebo kde jsou hornické kolonie. Je tomu tak zřejmě i proto, že hornické odvětví zde postupně zaniká. Přesto jsou horníci a jejich původní způsob života a bydlení podle mého názoru důležitou součástí kulturního prostředí ostravského regionu. Proto bychom neměli hornické kolonie nechat upadnout v zapomnění. Druhou důležitou tendencí v životě lidí se v současnosti stává aktivní využití volného času spojené se zdravým životním stylem. K tomuto trendu patří i cestování za památkami a různými unikáty jednotlivých regionů. Vzhledem k tomu, že hornické kolonie v ostravsko-karvinském revíru patří rovněž k jedinečným památkám, můžou se stát velmi atraktivním cílem pro turisty. Spojením těchto dvou trendů by mohla vzniknout jednak nová chráněná památka města Ostravy, ale také nový turistický cíl pro rozvoj cestovního ruchu v místním regionu.

4.2 Analýza zainteresovaných skupin

„Zainteresované skupiny jsou lidé, na které působí dopady aktivity realizované v rámci projektu a lidé, kteří tyto dopady realizovaných aktivit mohou ovlivnit. Zainteresovaným subjektem může být jednotlivec nebo skupina, komunita nebo instituce. Zainteresované skupiny můžou patřit jak k zájmovým, tak k uživatelským skupinám.“²⁸

---

²⁸ ČERNÁ, L., JAKÁBOVÁ, M.: Project cycle management, s. 34.

Zainteresované skupiny můžeme rozdělit do dvou hlavních kategorií:

- 1) Primárně zainteresované skupiny – jsou to ty, které mají užitek z aktivity realizované v rámci projektu, nebo naopak na ně tato aktivita může působit nepříznivě. Jedná se o osoby, které mohou být závislé na určitém zdroji, službě nebo oblasti, kterých se aktivity týkají.
- 2) Sekundárně zainteresované skupiny – jsou všichni ostatní lidé nebo instituce, které mají hmotný nebo jiný zájem na daných zdrojích nebo oblasti. Dále to mohou být osoby, které plní funkci zprostředkovatele pro tyto zdroje či oblasti.

Analýza zainteresovaných skupin je nástroj, který slouží k identifikaci těchto skupin a popis povahy jejich hmotného zájmu, rolí a jiných zájmů na projektu. Tento nástroj pomáhá rozpoznat, kdo jsou ti, o kterých se domníváme, že by se mohli aktivně podílet na projektu a potřebovali by povzbudit ke spolupráci. Dále rozpoznat osoby nebo instituce, které mají právo, zájem, zdroje, zkušenosti a schopnosti na to, aby se podíleli na projektu. Analýza zainteresovaných skupin také pomáhá přizpůsobit projekt potřebám těch, na které je zaměřený, dále rozpoznat a omezit rizika, odstranit negativní dopady projektu na zranitelné skupiny.²⁹

4.2.1 Seznam zainteresovaných skupin

- 1) Obyvatelé hornických kolonií

Role v projektu – jsou to skupiny uživatelů a měli by se účastnit rozhodovacího procesu. Možnost získat finanční podporu pro úpravu jejich obydlí, dále mohou získat lepší postavení v rámci daného městského obvodu a navázat kvalitní komunikaci a vztahy s vedením městského obvodu Michálkovice. Budou jednoznačně součástí projektu, ať už jako potencionální partneři projektu, nebo mohou stát také vůči projektu v opozici.

- 2) Obyvatelé městského obvodu Michálkovice

Role v projektu – patří k zájmovým skupinám a mohou být ovlivněni projektem. Mohou profitovat z projektu, který by mohl přinést rozvoj městského obvodu Michálkovice.

---

²⁹ ČERNÁ, L., JAKÁBOVÁ, M.: Project cycle management, s. 34 – 35.

3) Městský obvod Michálkovice

Role v projektu – měl by být žadatelem projektu. Může být potencionálním partnerem. Bude ovlivněn projektem, a zároveň může mít vliv na projekt.

4) Společnost RPG Real Estate

Role v projektu – společnost RPG je vlastníkem většiny hornických domů, proto má jednoznačně vliv na projekt. Může být užitečným partnerem projektu, měla by projekt podporovat, popřípadě jej může spolufinancovat.

5) Město Ostrava

Role v projektu – zprostředkovatel finančních zdrojů projektu. Může mít vliv na projekt a podporovat ho. Město by mělo mít zájem na rozvoji všech městských obvodů. Dále by měl městský obvod Michálkovice kontrolní funkci v projektu.

6) Národní kulturní památka Důl Michal

Role v projektu – může být významným partnerem projektu a spolupracovat s hornickými koloniemi i po skončení projektu. Dále je zde možnost propagace nového využití hornických kolonií u svých návštěvníků.

V rámci analýzy zainteresovaných skupin proběhly strukturované pohovory se zástupci jednotlivých skupin. Byly jim postupně pokládány dotazy týkající se hornických kolonií v Michálkovicích a jejich nového využití. V analýze tedy využívám vlastní primární data. Výsledky analýzy jsou zaznamenány v následujících tabulkách.

Tabulka č. 4.1: Zainteresovaná skupina č. 1

Zainteresovaná skupina: Obyvatelé hornických kolonií	
Otázka	Odpověď
V jakých oblastech Vás aktuální situace hornických kolonií v Michálkovicích zajímá?	Narodil jsem se a vyrůstal v kolonii U Pumpy, která leží na ulici Petrská a Štěpničkova. Často jsem se pohyboval ve Ferdinandově kolonii, kde jsme uličkami jako kluci chodili zkratkou kolem „haldy“ a přes koleje železniční trati Ferdinandovy dráhy.

<p>Kde vidíte problémy současného stavu hornických kolonií?</p>	<p>Je to jejich postupná, dnes už vysoká devastace způsobená jednak různými přístavbami a modernizováním. To je tím, že celý domek, určený pro čtyři rodiny, koupil jeden majitel, byly probourány příčky, odstraněny hospodářské části neboli kůlny na palivo, chlévy pro drobné hospodářské zvířectvo, zmizly krásné cihlové chodníky i typické střechy pokryté dehtovou lepenkou a samozřejmě komíny, ovocné stromy a keře. Bylo by nutné odkrytí původního rezného zdiva z pálených cihel alespoň u hospodářské části domů.</p>
<p>Jaké vidíte reálné způsoby pro řešení problémů hornických kolonií, jako pozůstatků po typickém průmyslu Vašeho regionu?</p>	<p>Bydlení v cihlových stavbách bez ústředního vytápění, i když s omezeným komfortem bydlení, je i dnes velmi zdravé, má charakter bydlení na venkově a při tom je velmi rychle dostupné městské aglomeraci. Je zde dosah služeb, lékařské péče i městské dopravy. Ideální by byla koncentrace 2-4 domků lidmi, kteří mají vztah ke svému okolí a historii lokality. Dále je nutné vyloučení lidí, kteří způsobují devastaci majetku a okolí. To vidím jako hlavní podmínku řešení problému.</p>
<p>Vidíte nějaký svůj možný vliv na řešení tohoto problému?</p>	<p>Vzhledem k mému věku a zdravotnímu stavu těžko tento problém ovlivním, mohu jen projevovat zájem o dění v mém rodišti.</p>
<p>Jaké konkrétní aktivity byste uskutečnili pro zachování původních hornických kolonií?</p>	<p>Rozhodně pokračovat v editaci literárních a filmových dokumentů, výstav fotografií, obrazů, pořádání přednášek zaměřených na tematiku hornických kolonií – což docela nedávno velmi dobře prováděla pobočka knihovny v Michálkovicích.</p>
<p>Co si myslíte o využití hornických kolonií pro rozvoj cestovního ruchu v Ostravě? Představte si například, že by koloniemi vedla turistická trasa</p>	<p>Rozhodně by tyto ukázkové typy bydlení v koloniích měly být v blízkosti národní kulturní památky dolu Michal, i jako součást prohlídky dolu. Domky by měly mít charakter obydlí skanzenu, alespoň sezónně, tj. včetně drobného zvířectva, jako jsou kozy, slepice, husy,</p>

s informačními tabulemi s informacemi o vzniku a vývoji kolonií, o životě v hornických koloniích, a také fotografie původního stavu.	králíkárnou, s šopou na dřevo a uhlí, klepáčema na koberce a peřiny a ještě například s holubníkem a s laťkovým plotem kolem. Takto to původně v kolonii vypadalo. Bylo by to docela zajímavé pro děti i dospělou generaci, která o tomto způsobu života již nemá ponětí.
--	---

Tabulka č. 4.2: Zainteresovaná skupina č. 2

Zainteresovaná skupina: Obyvatelé městského obvodu Michálkovice	
Otázka	Odpověď
V jakých oblastech Vás aktuální situace hornických kolonií v Michálkovicích zajímá?	Nerada bych, aby se kolonie zbouraly a na jejich místě vyrostlo něco jako supermarket, vysoké obytné domy apod.
Kde vidíte problémy současného stavu hornických kolonií?	V majitelích současných domů v koloniích. Nevím přesně kdo konkrétně domy vlastní, zda fyzické osoby, realitní kanceláře nebo patří obci. Největší problém budou nejspíš finanční situace obyvatel a majetkové vztahy. Kdo by měl vlastně investovat a proč?
Jaké vidíte reálné způsoby pro řešení problémů hornických kolonií, jako pozůstatků po typickém průmyslu Vašeho regionu?	1) Pokud je majitelem městský obvod Michálkovice, bylo by žádoucí mít vypracovanou koncepci na zachování těchto kolonií. Potom by bylo samozřejmě žádoucí momentálním nájemníkům nebo majitelům domů nabídnout přiměřené prostředky na opravy a obnovu původního stavu. 2) Využití evropských zdrojů při financování. 3) Odkoupení části kolonie a vytvoření muzea typu skanzen. Nevím ovšem do jaké míry město Ostrava má zájem o kulturní dědictví tohoto typu.
Vidíte nějaký svůj možný vliv na řešení tohoto problému?	Touto otázkou jsem se doposud nezaobírala. Myslím si, že ne. Snad jen pokud by byla založena nějaká zájmová organizace, uvažovala bych o členství a nabídnutí mých profesních zkušeností.
Jaké konkrétní aktivity byste uskutečnili pro zachování původních hornických kolonií?	Založení zájmové organizace. Taky by možná provozovatel dolu Michal mohl své aktivity rozšířit o „život v hornické kolonii“.
Co si myslíte o využití	To by se mi velice líbilo. Spojení kolonií s dolem Michal, návštěvou ZOO a popřípadě zpřístupnění

<p>hornických kolonií pro rozvoj cestovního ruchu v Ostravě? Představte si například, že by koloniemi vedla turistická trasa s informačními tabulemi s informacemi o vzniku a vývoji kolonií, o životě v hornických koloniích, a také fotografie původního stavu.</p>	<p>několika domů. Tak to bych považovala za přínos pro cestovní ruch v Ostravě.</p>
---	---

Tabulka č. 4.3: Zainteresoovaná skupina č. 3

Zainteresoovaná skupina: Městský obvod Michálkovice	
Otázka	Odpověď
V jakých oblastech Vás aktuální situace hornických kolonií v Michálkovicích zajímá?	<p>Vlastnicky lze rozdělit kolonie do dvou skupin, část domků je v osobním vlastnictví obyvatel. Druhá část je ve vlastnictví RPG. Hornické kolonie jsou určitým svědkem minulosti. Samozřejmě, že jejich užívání pro bydlení znamená, že jejich charakter prochází změnami. Lidé si postupně přizpůsobují bydlení svým požadavkům, které se historicky vyvíjí. Chtějí větší prostor, tak budují přístavby. Chtějí lepší tepelný komfort, a proto si třeba mění okna. Opravují fasády tak, aby se jim jejich bydlení líbilo. Významnější zásahy lze samozřejmě vidět u domků v osobním vlastnictví.</p> <p>Naopak u domků ve vlastnictví RPG nedochází k dostatečné údržbě, a domky obvykle chátrají. Navíc se zde (u RPG) projevují tendence přesídlování a koncentraci lidí sociálně znevýhodněných, což vede jakési gheteizaci. Oba přístupy samozřejmě znehodnocují tradiční charakter kolonií.</p>
Kde vidíte problémy současného stavu hornických kolonií?	Privatizace bytového fondu OKD. V případě veřejného vlastnictví by měl veřejný sektor větší vliv na utváření

	<p>charakteru kolonií. Samozřejmě, že není možné úplně omezit občany v jejich přáních. To bychom museli z kolonií udělat skanzen.</p> <p>Nemůžeme po lidech chtít, aby žili jako kdysi. Domnívám se však, že by v některých částech mohla být zachována alespoň vnější architektura. Kdyby tyto části zůstaly ve veřejném vlastnictví, bylo by možno zachovat jejich charakter. V bytech by našli bydlení ti, kteří by souhlasili, že do charakteru nebude zasahováno.</p>
Jaké vidíte reálné způsoby pro řešení problémů hornických kolonií, jako pozůstatků po typickém průmyslu Vašeho regionu?	<p>Mohl by to být výkup části bytového fondu. Byty by se uvnitř upravily, a mohly by být užívány jako obecní bydlení. Jeden domek by třeba mohl být využit muzejně tak, aby ukazoval způsob života v koloniích.</p> <p>Samozřejmě, že by bylo možno motivovat i majitele domků, aby se při užívání drželi původního charakteru. Např. prostřednictvím nějakých dotací. Chtěl bych jen říci, že to je však hluboce ztrátová akce, která se v žádném případě ekonomicky nevrátí. Bylo by to spíše vyjádřením veřejného zájmu na zachování dědictví.</p>
Vidíte nějaký svůj možný vliv na řešení tohoto problému?	<p>Vliv místní samosprávy v podmínkách privatizovaného bytového fondu je minimální. Spíše lze přicházet s nápady a oslovovat jednotlivé vlastníky.</p>
Jaké konkrétní aktivity byste uskutečnili pro zachování původních hornických kolonií?	<p>Vstoupit do jednání s vlastníkem a pokusit se ho přesvědčit, aby zkusil podat nějakou žádost o externí financování s cílem současně zmodernizovat kolonie a zachovat jejich dřívější charakter. Vzhledem k tomu, že vlastník zvolil jinou strategii, bude to však těžké. Ale zkusit to můžeme.</p>
Co si myslíte o využití hornických kolonií pro rozvoj cestovního ruchu v Ostravě? Představte si například, že by koloniemi vedla turistická trasa	<p>Zajímavý nápad. To by však, podle mě, vyžadovalo zachování alespoň části kolonie v původním stavu.</p>

s informačními tabulemi s informacemi o vzniku a vývoji kolonií, o životě v hornických koloniích, a také fotografie původního stavu.	
--	--

Tabulka č. 4.4: Zainteresovaná skupina č. 4

Zainteresovaná skupina: Společnost RPG Real Estate
Odpověď
Zástupce společnosti RPG Real Estate na několik žádostí přislíbil zodpovězení otázek, to však neučinil. Jediné vyjádření společnosti, které mi bylo doručeno emailem, zní: „Stejně jako v jiných lokalitách, kde společnost RPG Byty provádí komplexní regenerace bytového fondu, i v případě hornických kolonií uvítáme jakoukoli smysluplnou aktivitu, do které by se zapojilo více subjektů s cílem přispět k regeneraci a zatraktivnění těchto kolonií.“.

Tabulka č. 4.5: Zainteresovaná skupina č. 5

Zainteresovaná skupina: Město Ostrava	
Otázka	Odpověď
V jakých oblastech Vás aktuální situace hornických kolonií v Michálkovicích zajímá?	V Michálkovicích se podle mne zachovalo nejvíce domů takzvaných hornických kolonií. Patrně jsou to domy v ulici Pod Kaštany.
Kde vidíte problémy současného stavu hornických kolonií?	Je to jen jakási vzpomínka na doby minulé a způsoby bydlení havířů v dané době. Ve většině současně obývaných domů ovšem došlo ke stavebním zásahům, které natolik změnily charakter a stav domů, že je nelze zanést mezi jakýsi skanzen.
Jaké vidíte reálné způsoby pro řešení problémů hornických kolonií, jako pozůstatků po typickém průmyslu Vašeho	Tam, kde byly provedeny stavební zásahy směřující k lepšímu bydlení současných obyvatel a těch je většina, ponechat svému osudu a omezit lidovou tvořivost při úpravách. Je to věc stavebních úřadů.

regionu?	
Vidíte nějaký svůj možný vliv na řešení tohoto problému?	Osobní vliv na řešení problému v Michálkovicích nemám.
Jaké konkrétní aktivity byste uskutečnili pro zachování původních hornických kolonií?	Pokud nebyly kolonie včas zařazeny a zapsány do chráněných staveb, jako například Sorela, Socialistický realizmus, nelze zabránit zmiňovaným stavebním úpravám, které nenávratně změnily charakter staveb.
Co si myslíte o využití hornických kolonií pro rozvoj cestovního ruchu v Ostravě? Představte si například, že by koloniemi vedla turistická trasa s informačními tabulemi s informacemi o vzniku a vývoji kolonií, o životě v hornických koloniích, a také fotografie původního stavu.	Nejlepší by bylo vytipovat shluk domů, kde nebyly provedeny nešetrné zásahy, a ty ukazovat ve formě například návštěvníkům hornického Muzea Michal. Případně jeden takový zachovalý dům v kolonii zakoupit a používat jako ukázkou tehdejšího bydlení havířů.

Tabulka č. 4.6: Zainteresoovaná skupina č. 6

Zainteresoovaná skupina: Národní kulturní památka Důl Michal	
Otázka	Odpověď
V jakých oblastech Vás aktuální situace hornických kolonií v Michálkovicích zajímá?	Jako památkáře mne zajímá především historické hledisko kolonií a jejich zachování. Je to také důležitým znakem urbanismu městského obvodu Michálkovice, je zde velký počet hornických domků a tudíž jejich obyvatelé tvoří výrazný podíl na celkovém obyvatelstvu Michálkovic. Je to také kvalitní a zároveň levné bydlení pro mladé lidi, které může být pro určitou společenskou skupinu zajímavé.
Kde vidíte problémy současného stavu hornických kolonií?	Především ve společnosti RPG, která je vlastníkem většiny domů. Společnost nemá kladný vliv na dobrou úroveň žití v koloniích a na stav domků. Nemají starost

	o tyto domy.
Jaké vidíte reálné způsoby pro řešení problémů hornických kolonií, jako pozůstatků po typickém průmyslu Vašeho regionu?	Ideálním řešením by bylo, kdyby město Ostrava a městský obvod Michálkovice nechali vypracovat studii nebo projekt pro revitalizaci a zlepšení standardu bydlení, což by mohlo přispět k zachování domků. Jako reálné řešení vidím iniciativy ze strany mladých a inteligentních lidí.
Vidíte nějaký svůj možný vliv na řešení tohoto problému?	Jednou možností je pořádání seminářů o koloniích. Jinak moc reálných možností nemáme, důvodem je složitý problém společnosti RPG. Je zde problém s vyhlášením ochranného pásma.
Jaké konkrétní aktivity byste uskutečnili pro zachování původních hornických kolonií?	Regulovat zásahy do kolonií a původních domků z hlediska památkové péče. V každém případě by měl vzniknout kompromis mezi zvýšením standardu bydlení a obnovou kolonií v souladu s památkovou péčí.
Co si myslíte o využití hornických kolonií pro rozvoj cestovního ruchu v Ostravě? Představte si například, že by koloniemi vedla turistická trasa s informačními tabulemi s informacemi o vzniku a vývoji kolonií, o životě v hornických koloniích, a také fotografie původního stavu.	Nápad by mohl být úspěšný, protože se lidé začínají zajímat o průmyslovou historii měst a industriální dědictví. Domky mohou také sloužit jako ubytovací kapacity v takzvaném autentickém prostředí, formou netradičního hotelu.

4.2.2 Závěr analýzy zainteresovaných skupin

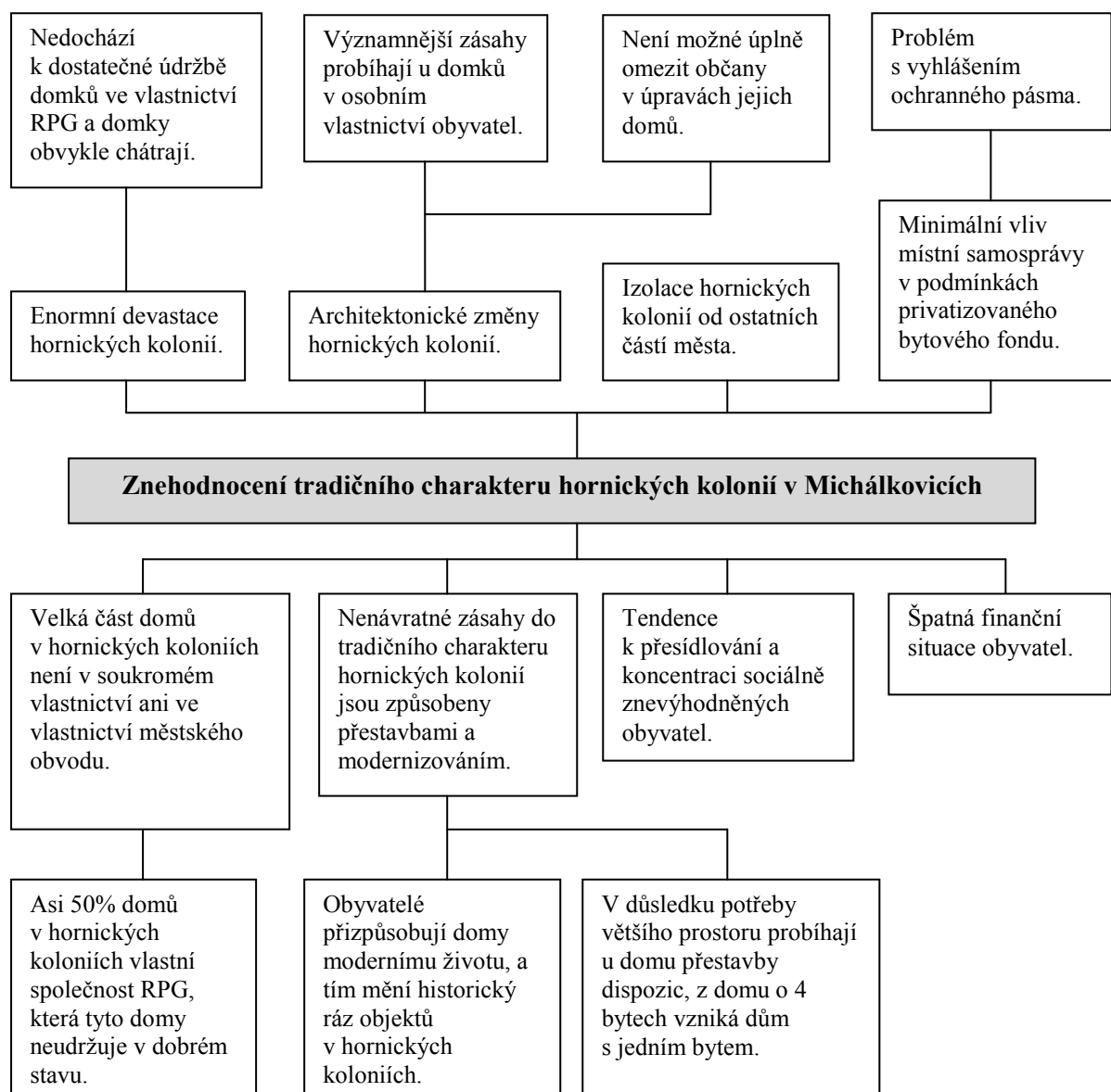
Z analýzy je zřejmé, že myšlenka nového využití hornických kolonií a oživení historie nejen Michálkovic, ale i města Ostravy, není zcela nesmyslná. Ba naopak pro všechny zainteresované subjekty, kromě společnosti RPG, která se k problému nevyjádřila, se zdá být tento nápad zajímavý. Jedním z problémů jsou necitlivé zásahy do architektury kolonií, které

probíhají v souvislosti se zvyšujícími se nároky na úroveň bydlení. Další otázkou jsou majetkové vztahy a s tím související vlastnictví domů společností RPG. To, že se k problému nevyjádřili, zřejmě souvisí i s tím, že o tyto lokality, respektive o domy, které zde leží, nemají zvláštní zájem. Z vyjádření ostatních zainteresovaných skupin vyplývá, že se RPG nestará o stav domů, které jsou tím pádem často v zanedbaném stavu. Ostatní skupiny naopak podporují otázku zlepšení stavu kolonií, je zde i zájem na jejich zachování jako kulturního dědictví. Jako nejdůležitější při uskutečnění projektu se jeví navázání spolupráce se společností RPG, která se zdá být hlavní překážkou při rozvoji hornických kolonií.

Důležitým bodem analýzy byl návrh nového využití hornických kolonií. Nejprve oslovení vymýšleli své nápady. Téměř všichni si dokážou představit nově vzniklý skanzen v koloniích, a dále také například netradiční ubytování pro turisty. Následně byl předložen návrh turistické trasy, která by vedla koloniemi. Tento nápad zainteresované skupiny přijaly kladně, takže se mu budu věnovat v dalších částech této kapitoly. V marketingovém mixu, při analýze problémů, cílů a při sestavování matice logického rámce budu zohledňovat náměty, které vznikly při analýze zainteresovaných skupin.

4.3 Strom problémů

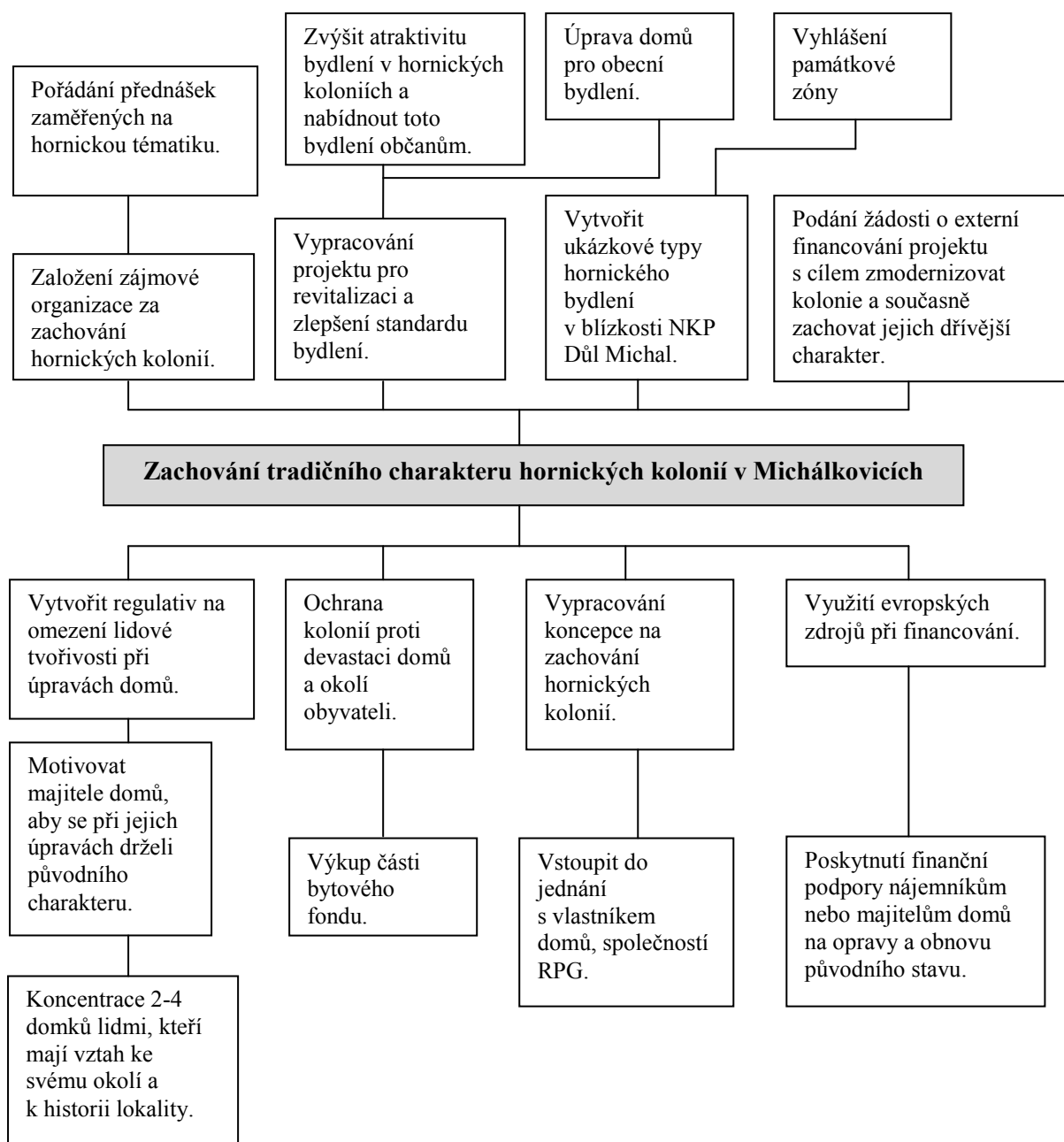
Zde dochází k identifikaci problémových oblastí a k identifikaci kauzálních vztahů mezi těmito problémy. Identifikujeme nejpodstatnější problémy a vytvoříme hierarchii jejich příčin. Výsledkem je vizualizace problémů ve formě diagramu, který se nazývá strom problémů.³⁰ V diagramu je jako hlavní zaznačen klíčový problém, který se dále dělí do důsledků a příčin problémů. Příčiny problémů jsou ve spodní části diagramu a jejich následky v horní části diagramu.

³⁰ ČERNÁ, L., JAKÁBOVÁ, M.: Project cycle management, s. 50.

4.4 Strom cílů

Při analýze cílů dochází k převedení negativní situace do budoucího požadovaného stavu. Negativní situace ze stromu problémů jsou převedeny na řešení vyjádřených jako pozitivní výsledky.³¹ Podobně jako u stromu problémů je ve stromu cílů jako hlavní uveden klíčový cíl, který se dále větví do dílčích cílů a výsledků těchto cílů. Ve spodní části diagramu jsou uvedeny dílčí cíle a v horní části jsou výsledky těchto cílů. Ze stromu cílů dále vychází analýza strategií pro nejbližší období.

³¹ ČERNÁ, L., JAKÁBOVÁ, M.: Project cycle management, s. 52.

4.5 Analýza strategií pro nejbližší období

Cíl	Opatření	Zodpovědný subjekt	Termín
Ochrana kolonií proti devastaci domů a okolí obyvateli.	Vyloučení obyvatel, kteří způsobují poškození nemovitostí na území hornických kolonií.	<ul style="list-style-type: none"> Městský obvod Michálkovice Společnost RPG 	září 2012
Vypracování koncepce na zachování hornických kolonií.	Zadání návrhu koncepce specializované organizaci zabývající se ochranou památek.	<ul style="list-style-type: none"> Městský obvod Michálkovice Národní památkový ústav 	prosinec 2011
Získat kladné stanovisko k projektu od společnosti RPG, vlastníka nemovitostí.	Vstoupit do jednání se společností RPG, jasně vymezit výhody, které společnost podporou projektu získá.	<ul style="list-style-type: none"> Městský obvod Michálkovice Statutární město Ostrava 	prosinec 2011
Využití evropských zdrojů pro financování projektu na zachování kolonií.	Podání žádosti o externí financování projektu ze strukturálních fondů Evropské unie s cílem zmodernizovat kolonie a současně zachovat jejich dřívější charakter.	<ul style="list-style-type: none"> Městský obvod Michálkovice 	duben 2012
Finanční podpora obyvatelům kolonií určená k obnově domů.	Podání žádosti o finanční pomoc ze strukturálních fondů Evropské unie. Podání žádosti o finanční pomoc u Ministerstva pro místní rozvoj.	<ul style="list-style-type: none"> Městský obvod Michálkovice 	duben 2012
Odkoupení části bytového fondu kolonií pro obecní bydlení.	Vyjednání podmínek pro koupi několika hornických domů od společnosti RPG Real Estate, a poté úprava domů do původního stavu. Vše se zachováním standardu bydlení.	<ul style="list-style-type: none"> Městský obvod Michálkovice 	září 2012

Cíl	Opatření	Zodpovědný subjekt	Termín
Vytvořit regulativ na omezení lidové tvořivosti při úpravách domů.	Vydání obecně závazné vyhlášky o omezení stavebních zásahů v koloniích Zanesení problému do územního plánu městského obvodu.	<ul style="list-style-type: none"> • Městský obvod Michálkovice, odbor stavební 	červen 2013
Vytvořit ukázkové typy hornického bydlení v blízkosti NKP Důl Michal.	Podání návrhu na prohlášení hornických kolonií za kulturní památku. Vypracování projektu na vytvoření živého muzea v hornických koloniích.	<ul style="list-style-type: none"> • Městský obvod Michálkovice, • Národní památkový ústav 	prosinec 2012
Založení zájmové organizace obyvatel.	Vyzvat občany, kteří mají zájem se na projektu podílet, aby se spojili do sdružení pro pomoc při zachování hornických kolonií.	<ul style="list-style-type: none"> • Městský obvod Michálkovice 	

4.6 Logický rámec projektu

Logický rámec je nástroj, který pomáhá při identifikaci, zpracování, posouzení a vyhodnocení projektu. Používá se v průběhu realizace celého projektu. Tato metoda se skládá z analytické fáze, která obsahuje analýzu zainteresovaných skupin, analýzu problémů, stanovení cílů a z logicky plánované matice, která umožňuje systematicky stanovit cíle projektu, způsoby jejich dosažení a potenciální rizika projektu. Logicky plánovaná matice se skládá z 16 místné matice, která umožňuje logickou kontrolu jednotlivých částí projektu a představuje přesně propracovaný postup vyplňování jednotlivých polí.

Uplatnění metody logického rámce je podstatné ve fázi přípravy projektu a zároveň je klíčovým nástrojem pro implementaci a hodnocení projektu. Je základem pro přípravu jednotlivých aktivit a rozvoj monitorovacího systému.

Matice logického rámce se skládá ze čtyř sloupců. V prvním sloupci je slovní popis jednotlivých úrovní projektu. Druhý sloupec tvoří objektivně ověřitelné ukazatele. Třetí jsou zdroje k ověření. A poslední sloupec rizika nebo vnější předpoklady, které podmiňují dosažení cílů projektu. Pojmenování sloupců se u různých projektů může lišit.³²

---

³² ČERNÁ, L., JAKÁBOVÁ, M.: Project cycle management, s. 44.

4.6.1 Matice logického rámce projektu

Projekt: Havířova cesta domů			
Celkový cíl	Objektivně ověřitelné ukazatele	Zdroje pro ověřování	
Zachování původního rázu hornických kolonií na území městského obvodu Michálkovice a využití hornických kolonií pro rozvoj cestovního ruchu v Ostravě.	<ul style="list-style-type: none"> • Omezení stavebních zásahů v hornických koloniích. • Finanční podpora pro obyvatele na udržování jejich domků a okolí. 	<ul style="list-style-type: none"> • Úřad městského obvodu Michálkovice • Fotodokumentace • Šetření na místě 	
Účel projektu	Objektivně ověřitelné ukazatele	Zdroje pro ověřování	Vnější předpoklady
Smyslem projektu je motivovat městský obvod Michálkovice a město Ostravu k obnově a udržování hornických kolonií, které by se mohly využít v oblasti turistiky a cestovního ruchu.	<ul style="list-style-type: none"> • Investice do obnovy Ferdinandovy kolonie v Michálkovicích • Zvýšení návštěvnosti hornických kolonií a městského obvodu Michálkovice 	<ul style="list-style-type: none"> • Rozpočet zadavatele projektu • Statistika návštěvnosti Ferdinandovy hornické kolonie • Fotodokumentace • Statistika prodeje komentovaných prohlídek kolonie 	<ul style="list-style-type: none"> • Podpora rozvoje hornických kolonií u městského obvodu Michálkovice a města Ostravy. • Zájem turistů o průmyslovou historii města.
Výsledky projektu	Objektivně ověřitelné ukazatele	Zdroje pro ověřování	Vnější předpoklady
Ferdinandova kolonie v Michálkovicích by se měla stát součástí turistických cílů města Ostravy. Vznikne zde turistická trasa, která bude součástí prohlídky NKP Důl Michal.	<ul style="list-style-type: none"> • Nově vzniklá 800 m dlouhá turistická trasa Ferdinandovou kolonií v Michálkovicích s názvem „Havířova cesta domů“ • Šest informačních tabulí o historii a vývoji kolonie • Jeden domek typizovaný do tradičního hornického bydlení minulého století - muzeum 	<ul style="list-style-type: none"> • Projektová dokumentace • Zpráva o realizaci projektu • Fotodokumentace • Úřad městského obvodu Michálkovice • Informační tabule o nabídce trasy umístěné v městském obvodě a městském informačním centru 	<ul style="list-style-type: none"> • Účinná propagace nově vzniklé turistické trasy, zařazení do nabídky NKP Důl Michal, internetové prezentace, informační tabule. • Vytvoření turistické trasy v požadované kvalitě.
Aktivity projektu	Prostředky	Náklady	Předběžné podmínky
<ul style="list-style-type: none"> • Zpracování projektové dokumentace • Zpracování žádosti o finanční podporu z EU nebo od statutárního města Ostravy • Provedení stavebních a technických úprav trasy, úprava domu č.p. 14 na muzeum • Instalace informačních tabulí 	<ul style="list-style-type: none"> • Projektová dokumentace • Finanční dotace • Odborné poradenství • Kapacita pracovníků 	Náklady nelze bez kompletního projektového záměru zpracovat	<ul style="list-style-type: none"> • Projekt je realizovatelný pouze s finanční podporou z EU nebo od města Ostravy • Schválení záměru zastupitelstvem městského obvodu Michálkovice • Kladné stanovisko společnosti RPG k projektu

4.7 Marketingový mix

Aplikovaný marketingový mix má čtyři součásti, kterými jsou produkt, cena, místo a propagace, v anglickém originále takzvaná čtyři P. Tyto nástroje firma používá k tomu, aby usilovala o dosažení svých cílů.³³

4.7.1 Produkt

Produktem tohoto projektu je nově vzniklá turistická stezka hornickými koloniemi v Michálkovicích s názvem „Havířova cesta domů“. Jako nejvhodnější pro tento účel jsem vybrala Ferdinandovu kolonii, která byla budována v několika časových etapách, a tudíž zde vzniklo několik architektonicky odlišných typů hornických domů. Prohlídková trasa je dlouhá necelých 800 metrů a nachází se asi 200 metrů severovýchodně od Dolu Michal. Kolonie leží na veřejně přístupném prostranství, takže si ji návštěvníci mohou celou prohlédnout. Bylo zde však vytipováno několik domů, které si zachovaly svůj typický ráz, a kde bude umístěno šest informačních tabulí k zastavení návštěvníků, tato místa jsou v obrázku č. 4.1 vyznačena žlutě. Tyto domy budou udržovány ve svém původním vzhledu, samozřejmě s ohledem na požadavky jejich obyvatel. Informační tabule budou obsahovat informace o vzniku a historii kolonií, o tom jak se v kolonii žilo, a dále zde budou zajímavé vzpomínky pamětníků, kteří v koloniích žili. Samozřejmě zde budou také fotografie původního vzhledu kolonie, dále technické a stavební údaje. Návrh informační tabule je vidět na obrázku č. 4.2. Kromě informačních tabulí bude součástí prohlídkové trasy jeden dům, který upraven na tzv. obydlí skanzen. Pro tento účel byl vybrán dům č.p. 14, který je momentálně neobydlený a má zachován původní architekturu. Expozice hornického domku bude z vnějšku i uvnitř zařízena přesně tak, jak vypadaly hornické domky původně, včetně zařízení, zahrádky, hospodářské budovy, atd. Turistická trasa bude navazovat na muzeum v Národní kulturní památce Důl Michal, jelikož leží v bezprostřední blízkosti. Trasa je určena jak pro pěší turisty, tak pro cyklisty, a je také bezbariérově přístupná. Pro skupiny minimálně osmi návštěvníků bude ve vyhrazených hodinách k dispozici průvodce pro komentovanou prohlídku kolonie. Po domluvě je možno zajistit průvodce s komentářem v anglickém jazyce.

---

³³ HORNER, S.: Cestovní ruch, ubytování a stravování, využití volného času, s. 151.

Obrázek č. 4.1: Turistická trasa Ferdinandovou kolonií v Michálkovicích

Zdroj: Google earth: software společnosti Google, [online], © 2011 [cit. 2011-03-07], dostupný z [www: http://www.google.com](http://www.google.com)

Obrázek č. 4.2: Návrh informační tabule umístěné na turistické trase

Vlastní zpracování, zdroj informací: Kolektiv autorů: Hornické kolonie Ostravy, KPHMO, Ostrava 2009.

4.7.2 Propagace

Vzhledem k tomu, že turistická trasa leží v bezprostřední blízkosti Dolu Michal, měla by být také součástí nabídky jeho návštěvníkům. Prvotní komunikace tedy bude probíhat s návštěvníky Národní kulturní památky Důl Michal. Bude zde jednak vyvěšena informační tabule o turistické trase. A dále zde budou k dispozici informační letáčky, které budou obsahovat i mapku prohlídkové trasy. Stejná informační tabule bude umístěna přímo na Michálském náměstí, kde se nachází zastávka autobusů a trolejbusů. Další tabule bude při vstupní bráně do ZOO Michálkovice. Ostatní komunikace bude probíhat prostřednictvím Ostravského informačního servisu, kde budou na pobočkách rovněž umístěny informační letáčky a v sezóně budou probíhat akce spolupořádané informačním centrem. Během těchto akcí bude informační centrum organizovat prohlídky kolonií a bude tyto prohlídky nabízet přímo turistům navštěvujícím Ostravské informační centrum. Samozřejmě budou informace o turistické trase hornickou kolonií umístěny na oficiálním portálu statutárního města Ostravy v sekci Turista/Volný čas a na webových stránkách městského obvodu Michálkovice.

4.7.3 Cena

Prohlídková trasa je pro návštěvníky přístupná zdarma. V expozici hornického domku bude umístěna pokladna pro dobrovolné příspěvky, které budou sloužit k udržování prohlídkové trasy. Zpoplatněno bude pouze využití komentované prohlídky s průvodcem, dle následujícího ceníku.

Komentovaná prohlídka s průvodcem

Dospělý – 50 Kč

Dítě 6-15 let – 30 Kč

Studenti a držitelé ZTP a ZTP/P mají nárok na 50% slevu z ceny.

Prohlídka s anglicky hovořícím průvodcem

Dospělý – 120 Kč

Dítě 6-15 let – 50 Kč

Ceny byly stanoveny metodou tvorby ceny podle konkurence. Tato metoda přináší možnost zvýšit podíl na trhu nebo tržby. Ceny jsem stanovila ve srovnání s ceníkem Hornického muzea Landek.³⁴

4.7.4 Místo

Turistická trasa je přístupná celoročně. Expozice hornického domku a komentované prohlídky s průvodcem budou provozovány v období duben – říjen. V těchto měsících bude denně od 10:00 do 17:00 hodin zpřístupněna expozice hornického domku. Vždy v 10:00, 12:00, 14:00 a 16:00 hodin bude možno po předchozí domluvě využít komentovaných prohlídek s průvodcem pro skupiny minimálně osmi návštěvníků.

Ferdinandova kolonie leží přímo na hranici s obcemi Heřmanice a Rychvald, asi 200 metrů severně od Dolu Michal. Přimo u dolu na Michálském náměstí je zastávka Michálkovice, kam jezdí trolejbus číslo 101 a 104 přímo z centra Ostravy, dále autobus číslo 23 z Rychvaldu, autobus číslo 49, který jezdí z Ostravy Poruby, přes Svinov a Moravskou Ostravu až do Michálkovic, autobus číslo 97, který jezdí z Hranečnicku. Z Karviné zde jezdí autobusová linka číslo 535. Hornická kolonie je tedy velmi dobře dostupná hromadnou dopravou. Autem se zde návštěvníci dostanou c centra Ostravy za 8 minut jízdy. Od centra Ostravy jsou Michálkovice vzdálené asi 5 kilometrů. Přimo na Michálském náměstí jsou jednak zastávky a také prostor k parkování automobilů.

4.8 Analýza Konkurence

Jinými atraktivitami na území městského obvodu Michálkovice, které by mohly být konkurenty hornických kolonií, je Národní kulturní památka Důl Michal a ZOO Ostrava, které jsou podrobně popsány ve druhé kapitole. Tyto subjekty ovšem nemusí působit pouze jako konkurence, ale mohou pomoci přilákat do Michálkovic více turistů, kteří by byli rovněž potenciálními návštěvníky hornických kolonií. Za zvážení stojí i možnost spolupráce těchto subjektů či tvorba produktových balíčků. Z dalších zajímavostí, které nejsou přímými

---

³⁴ HORNER, S.: Cestovní ruch, ubytování a stravování, využití volného času, s. 180.

konkurenty, ale spíše lákadly pro turisty jsem vybrala následující. Michalský buk, což je památný strom o výšce cca 30 metrů a s obvodem kmene 250 centimetrů, nachází se na ulici U Lékárny. Dále je zde výskyt unikátních biologických druhů v oblasti rybníků Genšorkovců. Z pravidelných akcí pořádaných v Michálkovicích jmenuji Michálkovickou pouť s kulturním programem konanou v srpnu, festival rockových skupin Michálkovický kocour probíhající v období srpen-září a motoristickou soutěž jízdy do vrchu Michálkovický kopec konaný pravidelně v měsíci září.

V rámci celého města Ostrava považuji za největší konkurenty ty atraktivity, které jsou spojeny s hornickou historií. Je to především Landek, Hornické muzeum OKD Ostrava, Dolní oblast Vítkovic, Halda Ema-Terezie a Těžní věž dolu Jindřich. Z velkého počtu ostatních turistických atraktivit města bych zmínila Slezskostravský hrad, areál Miniuni, Ostravské muzeum, Vyhlídkovou věž Nové radnice, Katedrálu Božského spasitele. Na území města je nespočet dalších historických, kulturních, sportovních a jiných atraktivit, jejichž výčet by byl příliš dlouhý a není předmětem této práce.

4.9 Analýza poptávky

Protože hornické kolonie nebyly původně vytvořeny k tomu, aby sloužily jako návštěvnické atraktivity, není zde hlavním cílem marketingu přilákat co nejvíce návštěvníků, ale spíše usměrňovat poptávku a využití kolonií tak, aby nebyly poškozovány například nadměrnou návštěvností a zůstaly zachovány pro budoucí generace.

Evropský i český trh služeb pro využití volného času je velmi roztržštěný. Z hlediska rozdělení patří hornické kolonie do odvětví návštěvnických atraktivit, kam patří starobylé památky, historické stavby, označené oblasti, parky a zahrady, tematické zábavní parky, zajímavosti života v přírodě, muzea, galerie umění, archeologická naleziště, tematická nákupní místa, zábavní a rekreační parky. Návštěvnické atraktivity jsou definovány jako trvalé zdroje, které jsou kontrolovány a řízeny kvůli nim samým a pro potěšení, zábavu a vzdělání návštěvníků. Většina atraktivit není příliš navštěvována mezinárodní klientelou, ale je nabízena spíše v místním rozsahu, s malými marketingovými rozpočty.³⁵

---

³⁵ HORNER, S.: Cestovní ruch, ubytování a stravování, využití volného času, s. 113.

Vzhledem k tomu, že Michálkovice jsou městským obvodem statutárního města Ostrava, rozhodla jsem se popsat trh návštěvnických atraktivit a cestovního ruchu pro celé město Ostravu. Ostrava je třetí největší město v České republice a patří k významným turistickým cílům. Po ukončení těžby zde vznikla hornická muzea a „na svou příležitost zde čeká ještě mnoho uzavřených hutních objektů“. Industriální dědictví, které město má, představuje mimořádný skvost architektury. Kromě technických památek se návštěvníkům ve městě nabízí celá řada kulturních a historických atraktivit, či jiných možností pro trávení volného času.

5 Závěr

V diplomové práci jsem se věnovala problematice hornických kolonií v Michálkovicích. Cílem bylo zpracovat návrh projektu na nové využití hornických kolonií, kterému předcházelo podrobné zjišťování současného stavu městského obvodu Michálkovice mimo jiné i z hlediska vhodnosti právě tohoto obvodu pro daný projekt. Při zpracování návrhu projektu jsem si uvědomila, že příprava projektu vyžaduje znalost přesné metodiky pro vypracování projektového záměru. Úspěšnost projektu při hodnocení žádosti o finanční podporu je totiž podmíněna detailním a bezchybným zpracováním projektu a návazností jeho jednotlivých fází.

V úvodní pasáži je kromě objasnění počátků hornické tradice v této části Ostravy velmi významná analýza městského obvodu Michálkovice. Z rozboru vyplývá potřeba zvýšeného zájmu představitelů městského obvodu o rozvoj této zajímavé lokality. Michálkovice mají ovšem velmi dobré podmínky pro rozvoj nových turistických cílů a jsou vzkvétající částí Ostravy.

Dále bylo zajímavé přiblížení způsobu života původních obyvatel hornických kolonií městského obvodu Michálkovice. Je pozoruhodné, že tato obydlí, která vyhovovala sociálním podmínkám původních obyvatel, jsou i v dnešní době využívány k bydlení a rekreaci. Osobně si nedovedu představit, že bych v dnešní době žila v jedné místnosti spolu s více sourozenci, rodiči, a navíc tuto místnost sdílet s cizím podnájemníkem. Přesto jsem se po osobní prohlídce kolonií přesvědčila, že tyto podmínky pro bydlení jsou pro určitou skupinu obyvatel i dnes vyhovující.

Nejzajímavější pro mne bylo zpracování analýzy zainteresovaných skupin, kdy jsem se osobně setkala se všemi zúčastněnými. Především mě překvapilo, že nejen starší, ale i mladší obyvatelé Michálkovic by uvítali možnost přiblížit současné generaci způsob života v hornických koloniích. Problémem při zpracování návrhu byla skutečnost, že vlastník většiny nemovitostí v hornických koloniích, společnost RPG Real Estate, se k problematice nevyjádřil, a to i přesto, že původně projevil zájem se na jakémkoliv rozvojovém projektu v těchto lokalitách podílet. Z toho se dá usuzovat, že zájem této společnosti na projektu nebude významný. Kladné stanovisko ovšem zaujal starosta městského obvodu Michálkovice, který byl vstřícný k mým požadavkům a poskytl mi veškeré potřebné informace. Zároveň

projevil zájem o poskytnutí mé diplomové práce pro potřeby obce v dalších záměrech jejího rozvoje. S podporou městského obvodu by tedy měl navrhovaný projekt velkou šanci na úspěch.

Nové využití hornických kolonií v rámci cestovního ruchu se na první pohled může jevit jako nezajímavé, ale na druhé straně zviditelnění způsobu života horníků, může být významné pro dokreslení celkového charakteru ostravského regionu. Vize spojení možnosti prohlídky zoologické zahrady a Národní kulturní památky Důl Michal spolu s hornickými koloniemi se může stát příjemným naplněním volného času pro mladou i starší generaci. Můj návrh projektu se zabývá vytvořením turistické trasy hornickou kolonií. Zároveň se mi zdá zajímavé propojení této trasy s vytvořením nové ubytovací kapacity v hornických koloniích podle myšlenky zástupce Národní kulturní památky Důl Michal. Realizace projektu by přispěla nejen k rozvoji městského obvodu Michálkovice, ale zcela jistě i k rozvoji města Ostravy.

Seznam použité literatury

Literatura:

1. BÍLEK, J.: Staré hornické kolonie v ostravsko-karvinském revíru. topografie, stav a perspektivy. In: SPPFO C-1, Ostrava, 1966, s. 127–158.
2. ČERNÁ, L., JAKÁBOVÁ, M.: Project cycle management, Slovenská technická univerzita v Bratislavě, Vydavatelství STU, 2008, 101 s, ISBN 978-80-227-2822-5.
3. HERMANN, P.: Michálkovice, vydala Obvodní rada městského obvodu Michálkovice, Ostrava 1995, 150 s.
4. HORNER, S.: Cestovní ruch, ubytování a stravování, využití volného času. Praha: Grada Publishing, spol. s.r.o. 2003, 486 s, ISBN 80-247-0202-9.
5. KAŠPÁREK, J.: Kapitoly z historie Michálkovic, Repronis, Ostrava 2010, ISBN 978-80-7329-213-3, 96 s.
6. Kolektiv autorů: Hornické kolonie Ostravy, Klub přátel hornického muzea v Ostravě, Ostrava 2009, 278 s.
7. KORBELÁŘOVÁ, I., ŽÍČEK, R.: Velká Ostrava, Nakladatelství Tilia, 1999, ISBN 80-86101-26-6.
8. MĚSTO OSTRAVA-OBVOD MICHÁLKOVICE: Michálkovický zpravodaj, květen-červen 2002, 3/2002, ročník XII.
9. MYSLIVEC, T.: Bytová péče a jiná blahobytná zařízení ostravsko-karvinského revíru. In: Kamenouhelné doly ostravsko-karvinského revíru, svazek IV., Moravská Ostrava 1929, s. 256–516.
10. NOUŠOVÁ, J.: Bydlení horníků na Ostravsku a OKR. Ostrava-Praha 1968, Rkp. nebyl vydán.
11. ŠIMKOVÁ, D., GARBOVÁ, K.: Rodokmen rodiny Volfové.
12. U nejstarší Ostravanky, In: bývalý československý deník Práce, 1953, číslo 6, s. 7.

Elektronické zdroje:

1. ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD, [online], © 2009 [cit. 2010-05-07], dostupný z www: <http://www.czso.cz>

2. Google earth: software společnosti Google, [online], © 2011 [cit. 2011-03-07], dostupný z www: <http://www.google.com>
3. Internetový jízdní řád IDOS, [online], © 2011 [cit. 2010-05-07], dostupný z www: <http://jizdnirady.idnes.cz>.
4. KONVIČKA, V.: Hornictví [online], (ČR), [cit. 2010-12-08], dostupný z www: <http://www.hornictvi.info/start.htm>
5. MAGISTRÁT MĚSTA OSTRAVY: Statutární město Ostrava oficiální portál města [online].(ČR) [cit. 2010-11-07], dostupný z www: <http://www.ostrava.cz/>.
6. Městský obvod Michálkovice [online], © 2010 [cit. 2010-05-07], dostupný z www: <http://www.michalkovice.cz/>
7. Národní kulturní památka Důl Michal, [online], © 2007 [cit. 2010-05-07], dostupný z www: <http://www.dul-michal.cz/>
8. Úřad práce: Integrovaný portál MPSV, © 2008 [cit. 2010-05-07], dostupný z www: <http://portal.mpsv.cz/sz>
9. ZOO Ostrava, [online], © 2005, [cit. 2010-05-07], dostupný z www: http://www.zoo-ostrava.cz/_beta/index.php

Seznam zkratek

Apod. – a podobně

Atd. – a tak dále

Č. – číslo

Např. – například

S. – strana

Sine s. – bez číslování stran

Prohlašuji, že

- jsem byla seznámena s tím, že na mou diplomovou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb. – autorský zákon, zejména § 35 – užití díla v rámci občanských a náboženských obřadů, v rámci školních představení a využití díla školního a § 60 – školní dílo;
- beru na vědomí, že Vysoká škola báňská - Technická univerzita Ostrava (dále jen VŠB - TUO) má právo nevýdělečně, ke své vnitřní potřebě, diplomovou práci užít (§ 35 odst. 3);
- souhlasím s tím, že diplomová práce bude v elektronické podobě archivována v Ústřední knihovně VŠB - TUO a jeden výtisk bude uložen u vedoucího diplomové práce. Souhlasím s tím, že bibliografické údaje o diplomové práci budou zveřejněny v informačním systému VŠB – TUO;
- bylo sjednáno, že s VŠB - TUO, v případě zájmu z její strany, uzavřu licenční smlouvu s oprávněním užít dílo v rozsahu § 12 odst. 4 autorského zákona;
- bylo sjednáno, že užít své dílo, diplomovou práci nebo poskytnout licenci k jejímu využití mohu jen se souhlasem VŠB - TUO, která je oprávněna v takovém případě ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které byly VŠB - TUO na vytvoření díla vynaloženy (až do jejich skutečné výše).

V Ostravě dne.....

Kateřina Bílková

Nad Kapličkou 152

742 83 Olbramice